Ը. ՏԱՐԻ 2243 | ԹՈՒԱԿԱՆ ՀԱՅՈՑ 2 ՀՐՈՏԻՑ 4383 | 8 ՅՈՒԼԻՍ 1891 | 14 ԶԻԼ-ՀԻՃՃԷ 1308 | ԵՐԿՈՒՇԱԲԹԻ

20 ՓԱՐԱ

ՆԱՄԱԿ ԿԱՄ ՈՐ ԵՒ ԻՑԷ ԳՐՈՒԹԻՒՆ ՊԷՏՔ Է ՈՒՂՂԵԼ
ԱՌ ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
ԱՐԵՒԵԼՔ ՕՐԱԳՐԻ
Ղալաթիա, Կ. Պոլիս

درعلیه ده غلطه ده نورادونکیان خانده آره ولك
غزته سی اداره سنه

Direction du journal AREVELK
Galata, CONSTANTINOPLE

ԱՐԵՒԵԼՔ
ՕՐԱԳԻՐ
ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԱԶԳԱՅԻՆ

20 ՓԱՐԱ

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Կ. Պոլսոյ համար Տարեկան կանխիկ արծաթ	150
» » Վեցամսեայ » »	75
» » Եռամսեայ » »	40
Օտար երկիրներէ Տարեկան Ֆրանք	56
» » Վեցամսեայ »	28
Ընտիր թուղթի վրայ տպագր. Տարեկան Օսմ. Ոսկի	2
Գաւառաց թղթատարի ծախք միօրինակ	Ղրշ. 50

Խմբագրութեան ուղղուած նամակ կամ այլ գրութիւն ետ չի տրուիր։

Les annonces sont reçues
AUX BUREAUX DU JOURNAL

Կ. ՊՈԼԻՍ, 8|20 ՅՈՒԼԻՍ 1891

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՄԱՔՍԱՅԻՆ ՎԻՃԱԲԱՆՈՒԹԻՒՆՔ ՖՐԱՆՍԱՅԻ ԽՈՐՀՐԴԱՐԱՆԻՆ ՄԷՋ

ԱՐՀԵՍՏԱԿԱՆ ԵՒ ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ԽՆԴԻՐՔ

Ֆրանսայի Երեսփոխանաց ժողովը կը շարունակէ մաքսային վիճաբանութիւնը, «բարձրագոյն» և «նուազագոյն» անուամբ երկու կարգ մաքսեր որոշելով ամեն տեսակ ապրանքի։ Թերեւս ամրան տաքերուն ազդեցութեամբ, իւր աշխատութիւնը շուտով վերջացնելու տենչէն բռնուած, օրն երկու նիստ կ'ընէ, մին առաւօտեան միւսն երեկոյեան, 50էն մինչեւ 100 տեսակ նիւթերու կամ ապրանքներու մաքսեր որոշելով մէկ օրուան մէջ։ Միթէ կարելի՞ է որ մէն մի նիւթի արհեստագործութեան, ներածութեան ու արտածութեան պայմանք մանրամասն քննուին այսքան հակիրճ և հապճեպ խորհրդակցութեան մէջ։ Ժողովն հազիւ թէ կը լսէ իւրաքանչիւր տեսակ ապրանքի մէջ շահ ունեցող մի քանի անձերու ատենաբանութիւններ, և կ'որոշէ անմիջապէս թէ ի՛նչ մաքս պիտի առնուի, առանց խնդրոյն խորը մտնելու։ Ամէն անգամուն, կա՛մ խորհրդարանական Յանձնաժողովոյն առաջարկը կ'ընդունուի, կամ կառավարութեան, և կամ երկուքին մէկէն, բայց այս վերջին պարագայ հազուադէպ է։ Յանձնաժողովն, ընդ ատենապետութեամբ Պ. Մէլինի, մաքսապաշտ դպրոցի երեւելի ներկայացուցչին, նախնական նիւթոց ինչպէս եւ գործուած նիւթոց վրայ ծանր մաքսեր պարունակող ցուցակներու շարք մը բերած էր ժողովոյն։ Տնտեսական նկատումներէ զատ, Յանձնաժողովը թելադրուած էր քաղաքական նկատումներով. զի երեսփոխանական վերջին ընտրութեանց մէջ ժողովրդեան մեծամասնութիւնը, մանաւանդ գիւղացի երկրագործք, պահանջած էին որ մաքսերը բարձրացուին, և դուրսէն եկած բերքեր ազգային արտադրութեանց դէմ մրցելու անկարող լինին։ Այս բաղձանքը գոհացնելու ճամբուն մէջ, խորհրդարանական Յանձնաժողովն ամեն չափ և կշիռ մի կողմ դրած էր։ Կառավարութիւնն ուզեց սանձ մը դնել Յանձնաժողովոյն եռանդեան։ Այս մաքսային վիճաբանութեան վրայ մեր դրած նախորդ յօդուածներէն տեսան ընթերցողք թէ կառավարութիւնը թեթեւ մաքսեր կամ բոլորովին անմաքս դրութիւն առաջարկած է հողային կամ նախնական բերքերուն համար, մերժելով երկրագործաց կարգ մը պահանջումներն, և Երեսփոխանութիւնն ընդհանրապէս կառավարութեան իրաւունք տուած է։ Կառավարութիւնը բոլորովին տարբեր ընթացք մը բռնեց երբ ժողովն հողային բերքերէն անցաւ արհեստական արտադրութեանց։ Բանուած կամ գործուած նիւթեր Ֆրանսայի մէջ թէեւ արդէն բաւական մաքսային պաշտպանութիւն կը վայելէին, բայց կառավարութիւնն Յանձնաժողովին համամիտ գտնուեցաւ եւս առաւել բարձրացնելու մաքսերն այն նիւթոց վրայ զորս ֆրանսական գործարանք կարող են արտադրել։ Զանազան որ հետական նիւթոց վրայ մինչեւ 40-50 առ 100 մաքս որոշուեցաւ։ Գործուած նիւթերուն վրայ ծանր մաքս, նախնական նիւթերու վրայ թեթեւ կամ ոչինչ մաքս, ա՛յս է ընդհանուր գիծն մաքսային վիճաբանութեան Երեսփ. ժողովոյ մէջ։

⁂

Բայց և այնպէս, այս վիճաբանութիւն հետաքրքրաշարժ երեւոյթներ յառաջ բերաւ, և հապճեպ վիճաբանութիւնք երբեմն այնպիսի զուարճալի հետեւանքներու յանգեցան որք տնտեսագիտաց ծաղու նիւթ կը հայթայթեն։ Օրինակի համար, երեսփոխաններ գտնուեցան որք խնդրեցին մաքսի ենթարկել բամբակը, թէեւ հանրածանօթ իրողութիւն մ'է թէ ո՛չ Ֆրանսա ո՛չ Ալժէրի կամ Ճէզայիր բամբակ չեն կարող արտադրել։ Բայց ո՞չ ապաքէն բամբակը կը մրցի քթանին դէմ, որպէս հնդիկ կոշտ կանեփն եւրոպեան կանեփին դէմ։ Լաւ չի՞ լինիր արուեստակեալ կերպիւ սուղցնել բամբակն՝ հարկադրելու համար կարգ մը մարդիկ որ քթանէ շինուած կտաւ գնեն, և սուղցնել հնդիկ կանեփն՝ որպէս զի վաճառականք ազգային հիւսկերով յօրինուած պարկեր գործածեն։ Այսպիսի խորհրդածութիւն չափազանց անտեղի կը թուէր ի վերջ ԺԹ դարուն, եւ չհամոզուեցաւ Երեսփոխանութիւնն. որովհետեւ ամենուն խելքը կը հասնէր այս առաջարկին անտեղութեան. բայց և այնպէս գտնուեցան 100ի չափ երեսփոխաններ որք պաշտպանեցին այդ անտեղութիւն։ Այս պատուարժան անձինք և անոնց ընտրողք, որք իրենց ապրուստը պաշտպանելու համար կ'ընդդիմանային աժան բնական բերքերու ներմուծման, կը նմանին միամիտ գործաւորներուն որք մեքենայից ներմուծումը կ'ուզեն արգիլել, առարկելով թէ մեքենայք գործաւորաց աշխատութիւնը կը զլացեն կ'իւրացնեն, և անօթի կը թողուն գործաւորներն.— անիմաստ առարկութիւն, զոր աշխարհիս փորձառութիւնն հերքած է. զի երբեք հիմակուան չափ մեքենայներ չեն բանած, և երբեք հիմակուան չափ գործաւորներ չեն աշխատած արհեստից և ճարտարագործութեանց մէջ։

⁂

Նոյն անձուկ ոգին ուրիշ արտադրութեանց նկատմամբ եւս կ'երեւի ֆրանսական Խորհրդարանին մէջ։ Օրինակի համար, Քոլզա կոչուած իւղը Ֆրանսա ինք կ'արտադրէ, և կը գործածէ լուսաւորութեան։ Բայց այն հին արտադրութեան դէմ այժմ կայ նոր արտադրութիւն մը որ նոյնչափ լոյս կուտայ, և շատ աւելի աժան է,— Քարիւղն։ Ամերիկեան քարիւղն արդէն հզօրապէս կը մրցէր Ֆրանսացւոց «ազգային իւղին» (քօլզային) դէմ։ Այժմ կովկասեան քարիւղն երկուքին դէմ ալ կը մրցի։ Եւ փոխանակ այս աժան և ժողովրդական քարիւղն ընդունելու, շատ մը Ֆրանսացիք կ'որոշեն թէ քարիւղին վրայ ծանր մաքս դնելէն զատ ուրիշ միջոց չկայ ֆրանսական բերք մը փրկելու։ Երեսփոխանութիւնն ալ կը համակերպի այս տեսութեան։ Բայց այս ընթացքով յառաջդիմութիւն չի մնար եղեր, որե՞ հոգ։ Ի՞նչ բանի կը ծառայեն նոր գիւտեր, նոր խուզարկութիւններ, արուեստական և գիտական նորանոր քննութիւններ ու կիրառութիւններ, եթէ հին և սուղ նիւթի մը տեղը բռնող նոր և աժան նիւթ մը գործնականապէս վտարուի, դատապարտուի ծանր մաքսեր դնելով այս վերջնոյն վրայ, որպէս զի հին նիւթին գործածումը չնուազի, որպէս զի այն նիւթէն ապրողներ անօթի չմնան։ Որպէս զի քօլզա իւղէն ապրող կարգ մը Ֆրանսացւոց շահերը չվնասուին, բովանդակ ֆրանսական ազգը կը դատապարտուի առեւտրական գնէն շատ աւելի սուղ գին մը վճարել իւր ամենօրեայ կանթեղներուն լուսին (քարիւղին) համար։

Ուրիշ աւելի հետաքրքրաշարժ օրինակ մը։ Մեղու պահող և մեղր արտադրողները կրնան մասնաւորապէս շահագրգռուիլ այս խնդրով։

Խնդիրն հանքային մեղրամոմին վրայ է, զոր անմաքս ընդունիլ կը խնդրէր կառավարութիւնը, մինչ Յանձնաժողովը՝ փեթակներու մեղրամոմը պաշտպանելու համար՝ կը պահանջէր 12 ֆր.ի առաւելագոյն և 10 ֆր.ի նուազագոյն մաքս։ Առեւտրական նախարարը պատասխանեց թէ մեղուաբուծութեան մէջ յառաջդիմութիւնը կը կայանայ մեղուներուն աւելի մեղր և նուազ մեղրամոմ արտադրել տալուն մէջ, և ասոր միջոցը գտնուած է՝ խաւաքարտէ ([illegible]) լցիկներ պարունակող փեթակներ տալով մեղուներուն։ Յայնժամ փոխանակ առ մէն մի փեթակ վեց-եօթն քիլոյի, 25-30 քիլօ մեղր կ'առնուի։ Ա՛յս է նոր մեթոտն, որուն կը հետեւին եւրոպեան զարգացեալ երկրաց մեղուաբոյծք, և նոյն իսկ ի Ֆրանսա ճարտարք այս մեթոտն ի կիր կ'առնուն արդէն։ Բայց որի՞ հոգ։ Երեսփ. ժողովը քուէարկեց հանքային մեղրամոմին վրայ պահանջեալ մաքսն, որպէս զի ֆրանսացի մեղուապահից ծոյլ մեծամասնութիւնն իւր հնադարեան շաւղէն չշեղի, աւելի մեղրամոմ քան մեղր արտադրէ, և իւր մեղրամոմը պակաս գնով չծախէ։ Իսկ ի՞նչ պիտի ընէր անկախ մտքի տէր խորհրդարան մը։ Պիտի ըսէր ֆրանսացի մեղուաբոյծներուն թէ «Ֆրանսացիք իրենց պէտք եղած և արհեստից մէջ գործածած մեղրամոմն աւելի աժան կրնան գնել՝ եթէ անմաքս ընդունինք դուրսէն եկած հանքային մեղրամոմը։ Դուք որ մեղու կը պահէք, թէեւ այս կողմէ քիչ մը վնասուիք, բայց կրնաք փոխել ձեր փեթակի դրութիւնն, և պէտք է նոր ձեւով փեթակներ շինէք։ Յայնժամ դուք քանի մը պատիկ աւելի մեղր արտադրելով առաջուընէ աւելի կը շահիք, հասարակութիւնն ալ կը շահի՝ աւելի աժան մեղրամոմ և աւելի առատ մեղր գործածելով»։

Եւ այսպէս ուրիշ շատ մը ապրանաց մաքսին նկատմամբ։

⁂

Երեսփոխանաց ժողովն ի մօտոյ պիտի փակէ մաքսային վիճաբանութիւնն, որոյ արդիւնքը պիտի լինի ըստ մեծի մասին դիպուածի բերմամբ որոշուած մաքսերէ բաղկացեալ ընդհանուր սակացոյց մը (Թարիֆ)։ Բայց խնդիրն հոդ պիտի չվերջանայ։ Տակաւին Ծերակոյտն ալ իւր կարծիքը պիտի յայտնէ մի առ մի, ամեն բերքերու և արտադրութիւններու վրայ։ Բայց ոչ իսկ այն ատեն որոշուած և վճռուած պիտի լինի Ֆրանսայի մաքսային քաղաքականութիւնն։ Առեւտուր մ'ընելու համար երկու մարդոց համաձայնութիւնն հարկաւոր է։ Միջազգային առեւտուրի համար ալ, ազգաց մէջ համաձայնութիւն պէտք է։ Արդ, թէեւ Ֆրանսա իւր ուզածին պէս մաքսեր դնէ, բայց նայինք ուրիշ ճարտարագործ և արտադրիչ ազգեր ի՞նչ պիտի ընեն։ Կուրօրէն պիտի հպատակի՞ն։ Յանձն պիտի առնո՞ւն այս ծանր պայմանաց մէջ շարունակել իրենց առեւտուրը Ֆրանսայի հետ։ Երբ Պ. Փօլ Լըռուա Պօլիէօի նման ֆրանսացի երեւելի տնտեսագէտ մը տարակոյս կը յայտնէ այս մասին, տեղի կայ մտածելու։

Բուն խնդիրը պիտի սկսի առաջիկայ տարւոյ փետր. ամսուն, երբ Ֆրանսայի ամեն առեւտրական դաշնագրաց պայմանաժամը կը լրանայ։ Անոնց տեղ ի՞նչ պիտի գրուի։ Ո՛չ ոք գիտէ. զի միայն Ֆրանսայի կամքէն կախում չունի։ Սա յայտնի է թէ Ֆրանսա յանձնառու չի կրնար լինել ամեն ազգաց հետ առեւտրական յարաբերութիւնները խզելու։ Ֆրանսա հաճութեամբ չի կրնար տեսնել որ ամեն սահմանադրութիւններ փակին իրեն դէմ, և օտար երկրաց համար իւր գործարանաց շինած տարեկան երկու միլիառ ֆր.ի արժողութեամբ ապրանքներն ետ գան իրեն. գործարանք փակուին, և հարիւր հազարաւոր գործաւորներ անգործ մնան, տնտեսական և ընկերային ծանր խանգարումներ պատճառելով։ Ֆրանսա, որ քաղաքականապէս մեկուսացեալ է, տնտեսականօրէն ալ մեկուսացման չի կրնար համակերպիլ։ Իտալիոյ հետ իւր մաքսային պայքար քաղաքական պայքարն եւս աւելի սաստկացուց և զգացումներն աւելի դառնացուց։ Կարելի՞ է որ եւրոպեան ամեն ազգերու հետ նոյն քաղաքական եւ տնտեսական դժպատեհութեանց մատնուի Ֆրանսա։ Ո՛չ անշուշտ։ Ուրեմն, ի՞նչ պիտի ընէ 1892 փետր. ամսուն։ Ֆրանսա Միացեալ Նահանգաց և Ռուսիոյ նման ահագին արտածութիւններ չունի որ ինքն իւր մէջ զարգանայ. հարկադրուած է ծաւալիլ ընդ աշխարհս համօրէն. ա՛յս է իւր գոյութեան եւ զարգացման էական պայմանը։ Ֆրանսա չի կրնար նաեւ հաճութեամբ տեսնել, որ՝ օտար երկրաց հետ իւր առեւտրական յարաբերութեանց ընդհատման պատճառաւ՝ իւր ճարտարագործք կամ գործարանատէրք թողուն երկիրն և երթան օտար երկրի մէջ գործարան բանալ, ինչպէս եղաւ երկու դար յառաջ, երբ Նանդի Հրովարտակին ետ առնուելովը, բողոքական գործարանատերց և արուեստագիտաց անկարելի եղաւ Ֆրանսայի մէջ ապրիլ, ուստի և գաղթեցին ի Գերմանիա, զոր շէնցուցին և զարգացուցին իրենց դրամագլխով ու խելքով։

Ինչպէս կ'երեւի, այս մաքսային վիճաբանութեանց ճշմարիտ ելքը չէ թէ հիմակ անմիջապէս, այլ առաջիկայ տարւոյն սկիզբն ունին տեսնել Ֆրանսա և համօրէն տնտեսագէտ ու առեւտրական աշխարհը։

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐ ԵՒ ԽՆԴԻՐՆԵՐ

Տէյլի լրագրոյն Լոնտոնի թղթակիցը կը գրէ.

«Երկու դէպքեր ուշագրաւ են. նախ, Վիլհէլմ կայսեր գտած սիրալիր ընդունելութիւնն ի Լոնտոն, և երկրորդ, ֆրանսասէր արմատական Պ. Լապուշէրի հարցմանց ու հարցապնդմանց ապարդիւն մնալը. զի ուրիշ բանի չծառայեցին այլ միայն ցոյց տալու թէ ո՛րչափ մինակ մնացած է Պ. Լապուշէր, նոյն իսկ ազատական կուսակցութեան պետերուն կողմէ լքուելով, ինչպէս 1888ին ալ լքուած էր Պ. Կլատսթօնի կողմէ(*)։ Գիտեմ որ անգլ. կարգ մը ազատականք Ֆրանսայի նըկատմամբ համակիր զգացումներ կը տածեն. նոյնն երէկ ըսաւ ինծ ազատական մը որ Պ. Կլատսթօնի վարչութեան անդամ գտնուած էր։ Բայց անցելոյն օրինակին համեմատ լաւ պատճառներ ունիմ հաւատալու որ եթէ վաղը, կամ վեց ամիսէն, կամ մէկ տարիէն Պ. Կլատսթօն յիշխանութիւն անցնի, անգլ. արտաքին աշխարհավարութիւնն ո՛և է փոփոխում չպիտի կրէ. Պ. Կլատսթօն պիտի յաջորդէ Լորտ Սալզպըրիի, որպէս Պ. տը Ռուտինի յաջորդեց Պ. Քրիսփիի, իւր նախորդին գոյքն ու պարտքն իւր հաշւոյն ընդունելով։»

Շա՛տ շիտակ կը խօսի Տէյլի թըղթակիցը։

⁂

Հրեաները Ռուսիայէն դուրս հանելու նպատակաւ Օտեսայի, Քիէվի, Քիշնեւի, Փոլթավայի, Խարքովի, Եքատերինոսլաւի և Սիմֆերոփոլի մէջ մասնախմբեր կազմուեցան, և արդէն վեց միլիոն ռուբլի նպաստի գումար հաւաքուեցաւ կամ խոստացուեցաւ այս մասնախմբոց, որք կը յուսան կէս միլիոն Հրեայ գաղթեցնել երկրէն։ Նպաստներ կը ղրկուին ո՛չ միայն բարեկեցիկ Հրէից այլ և ամեն կարգի Քրիստոնէից կողմէ, եւ ռուս ժողովրդեան հակահրէական զգացումը կը մեղմանայ ի տես այս ամեն Հրեայ վաճառականաց, սեղանաւորաց, և արհեստագործաց, որք Ռուսիայէն չուելով իրենց դրամագլուխն ու ճարտարութիւնն օտար երկիրներ կը փոխադրեն, ծանրապէս խանգարելով ռուսական հրապարակաց վիճակն, ի վնաս նոյն իսկ ռուս ժողովրդեան մէկ մասին։

⁂

Այս տարի Աւստրիոյ և Հունգարիոյ մէջ այգիներն այնքան լաւ վիճակի մէջ են որ եթէ մինչեւ օգոստ.ի երկրորդ կամ երրորդ շաբաթը սաստիկ ցուրտ չպատահի գիշերային, Աւստրիոյ և Հունգարիոյ գինւոյ արտադրութիւնը սովորականէն շատ աւելի պիտի լինի այս տարի։

⁂

Վորոնէժի ռուսական Տօն լրագիրը կ'ըսէ թէ այս տարի օտար կառավարութեանց գործակալք Խարքովաց տափաստանին մէջ մեծաքանակ ձի կը գնեն հեծելազօրաց համար։ Գարունէն ի վեր արդէն 45,000 ձիեր գնուած են, որոց 13,000ը Գերմանիոյ կողմէ, 4,000ը Ռումանիոյ կողմէ, 17,000ն Աւստրիոյ, 11,000ը Թուրքիոյ կողմէ, և 10-15,000 ձիեր ի սակարկութեան են Քուրսքի նահանգին մէջ։

⁂

Նովոյէ Վրէմիա կը ծանուցանէ թէ ի Ռուսիա բնակեալ բազմաթիւ օտարազգիք, անոնք մանաւանդ որք արեւմտեան սահմանակից գաւառաց մէջ բնակեալ են, և յորոց շատեր Գերման են, աղերսագրեր մատուցած են Ներքին գործոց նախարարութեան, ռուսական հպատակութիւն խնդրելով։ Տարին մ'ի վեր աւելի քան 20,000 անձինք այսպիսի խնդրագրեր մատուցեր են։

⁂

Անգլ. լրագիրք կ'իմանան Կ. Պոլսէ թէ կայս. կառավարութիւնը կը թոյլատրէ Հրեայ ուխտաւորաց իրենց բարեպաշտական պարտաւորութիւնները կատարելու Ս. Տեղեաց մէջ, բայց չի հաճիր Հրեայ գաղթականաց մնայուն կերպիւ հաստատման ի Պաղեստին, ուր արդէն կան շատ Հրեայք։

⁂

Վիեննայէ կը հեռագրուի առ Թայմզ, 13 յուլիս.

Աւստրեան Լոյտի Ընկերութեան նախագահ Պարոն Մորբուրկօ որոշեց թողուլ իւր պաշտօն ի վերջ տարւոյս։ Շատ հաւանական է սակայն որ նոր կանոնագրոյն համեմատ կառավարութիւնը վերստին անուանէ զինք։ Աւստրիոյ Երեսփ. ժողովոյն մէջ Պարոն Մորբուրկոյի դէմ եղած քննադատութիւնը թէ շռայլօրէն կառավարած է զԼոյտ՝ ո՛չ միայն չհաստատուեցաւ այլ և հակառակն երեւցաւ. զի ցոյց տրուեցաւ թէ վեհապետաց և այլ ականաւոր անձանց ի պատիւ Լոյտի Ընկերութեան կողմէ ի Թրիէստէ

(*). Ընթերցողք գիտեն թէ Պ. Լապուշէր այս վերջին օրերս կարգ մը հարցումներ ըրաւ նախարարութեան՝ քննադատելով Լորտ Սալզպըրիի հակումն, որ կ'ուզէ եղեր Իտալիոյ և Երրեակ Նիզակակցութեան հետ համաձայնիլ ընդդէմ Ֆրանսայի։

—)(61)(—

ԹԵՐԹՕՆ ԱՐԵՒԵԼՔԻ

ԿԻ ՏԸ ՄՕՊԱՍԱՆ

ՄԱՀՈՒԱՆ ՊԷՍ ԶՕՐ

ՄԱՍՆ ԵՐԿՐՈՐԴ

Մինչեւ դքսուհւոյն և մարգիզին մեկնելու ատենը բնաւ չխօսեցաւ, տարտամ ու սնապաշտ վախերով լեցուած, յետոյ անկողին մտաւ և մնաց հոն, աչքերը բաց՝ մութին մէջ, անո՛ր վրայ մտածելով։

Շատ ատեն անցած էր այսպէս, երբ յանկարծ թուեցաւ իրեն ապարթմանին հնչակին ձայնը լսել։ Սարսռաց, ելաւ նստաւ, մտիկ ըրաւ, երկրորդ անգամ, թրթռուն հնչիւնը գիշերին մէջ թնդաց։

Անկողինէն վար ցատկեց, և ամբողջ ուժովը կոխեց ելեքտրական կոճակին վըրայ որ իր սենեկապանուհին պիտի արթնցնէր։ Ապա, մոմ մը ձեռքն, անդաստակը վազեց։

Դրան ետեւէն հարցուց.

—Ո՞վ է ան։

Անծանօթ ձայն մը պատասխանեց.

—Նամակ մը բերի։

—Նամա՞կ, որմէ՞։

—Բժշկէ մը։

—Ո՞ր բժիշկէն։

—Չեմ գիտեր, արկածի մը համար է։

Ալ չվարանելով, դուռը բացաւ, և սեւաներկ գլխարկով փողոցի կառավար մը գտաւ իր դէմը, ձեռքը թուղթ մը բռնած զոր իրեն երկնցուց։ Կոմսուհին կարդաց. «Շատ ստիպողական—պարոն կոմս տը Կիյերռուա—»։

Գիրն անծանօթ էր։

—Ներս մտէք, բարեկամս, ըսաւ. նըստեցէք, և սպասեցէք ինծ։

Ամուսնոյն սենեակին առջեւ, կոմսուհւոյն սիրտն այնպէս ուժով սկսաւ բաբախել որ չկրցաւ ձայն տալ անոր, աշտանակը դրան զարկաւ։ Կոմսը կը քնանար, և չլսեց։

Այն ատեն, անհամբերութեամբ լըցուած, սիրտը սղմուած, ոտքի հարուածներ տուաւ դրան, և լսեց քունով լի ձայն մը որ կը հարցնէր.

—Ո՞վ է ան, ժամը քանի՞ն է։

Կոմսուհին պատասխանեց.

—Ես եմ։ Ձեզ յանձնելու ստիպողական նամակ մը զոր կառավար մը բերաւ։ Արկած մը պատահեր է։

Կոմսը վարագոյրներուն մէջէն թոթովեց.

—Կեցէք, կ'ելնեմ կոր։ Եկայ։

Եւ, շուտ մը, դուրս ելաւ գիշերնոցով։ Միեւնոյն ատեն երկու սպասաւորներ վազելով եկան, հնչակին ձայնէն արթնցած ըլլալով։ Շուարած, ապշած էին, ճաշասրահին մէջ աթոռի մը վրայ նստած օտարական մը տեսնելով։

Կոմսը նամակն առած էր և մատներուն մէջ կը դարձնէր մրմնջելով.

—Ի՞նչ է արդեօք։ Չեմ գուշակեր կոր։

Կոմսուհին ըսաւ տենդագին.

—Բայց կարդացէ՛ք։

Կիյերռուա պահարանը պատռեց, թուղթը բացաւ, զարմացման աղաղակ մը արձակեց, յետոյ կնոջը նայեցաւ ահաբեկած աչքերով։

—Աստուա՛ծ իմ, ի՞նչ կայ, հարցուց նա։

Կոմսը թոթովեց, հազիւ կարենալով խօսիլ, այնքան բուռն էր յուզումը.

Օ՛հ, մեծ դժբաղդութիւն մը... մեծ դժբաղդութիւն մը.... Պէրթէն կառքի մը տակ է ինկեր։

Կոմսուհին պոռաց.

—Մեռա՞ւ է։

—Ո՛չ, ոչ, ըսաւ, դուք ալ կարդացէք։

Կոմսուհին առաւ անոր ձեռքէն նամակը զոր իրեն կ'երկնցնէր, և կարդաց.

«Պարոն, մեծ դժբաղդութիւն մը պատահեցաւ։ Մեր բարեկամը, բարձրատաղանդ արուեստագէտը, Պ. Օլիվիէ Պէրթէն, օմնիպիւսի մը տակ մնաց, որուն անիւը փորին վրայէն անցաւ։ Դեռ չեմ կրնար որոշ խօսք մը ըսել այս արկածին հաւանական հետեւանքներուն վրայ, որք կրնան շատ ծանր չըլլալ ինչպէս և աղէտաբեր վախճան մը ունենալ։ Պ. Պէրթէն կը թախանձէ զձեզ և կը պաղատի Կիյերռուաի տիկին կոմսուհւոյն որ անմիջապէս զինքը տեսնելու գաք։ Կը յուսամ, պարոն, որ տիկին կոմսուհին և դուք պիտի հաճիք իղձը գոհացնել մեր բարեկամին, որ թերեւս մինչեւ իրիկուն կարենայ ապրիլ։

«Տօքթէօր ՏԸ ՌԻՎԻԼ»

Կոմսուհին երկանը կը նայէր լայն, սեւեռեալ, սարսափով լցուած աչքերով։ Յետոյ յանկարծ ելեքտրական բաղխման մը պէս՝ կանանց այն քաջասրտութեան ցնցումն եկաւ վրան որ, ահեղ ժամերու մէջ, ամենէն արի էակները կ'ընէ զանոնք։

Սպասուհւոյն դառնալով,

—Շուտ, ըսաւ, պիտի հագուիմ։

Սենեկապանուհին հարցուց.

—Ո՞ր զգեստը կ'ուզէ տիկինը։

—Հոգ չէ։ Որը կ'ուզէ թող ըլլայ։

—Ժագ, ըսաւ ապա, հինգ վայրկեանէն պատրաստ եղէք։

Իր սենեակը դարձած ատեն, հոգին տակն ու վրայ եղած, կառապանը նշմարեց, որ դեռ կը սպասէր, և ըսաւ անոր.

—Կառքերնիդ հո՞ս է։

Այո՛, տիկին.

—Լաւ, անով կ'երթանք։

Յետոյ սենեակը վազեց։

Խենդի պէս, գահավէժ շարժումներով, հագուստները վրան քաշեց, անցուց, կոճկեց, հանգուցեց, կապեց յետոյ հայելւոյն առջեւ երթալով, մազերը վեր առաւ և առանց ուշադրութիւն ընելու գալարեց, ապակիին մէջ դիտելով՝ առանց առաջուան պէս մտածելու՝ իր տժգոյն դէմքն ու խոլոր մոլոր աչքերն։

Երբ կրկնոցը վրան առաւ, սենեկէն դուրս նետուեցաւ դէպ ամուսնոյն ապարթմանն, և տեսաւ որ դեռ չէր պատրաստուած, քաշեց դուրս հանեց զայն։

—Շո՛ւտ, ըսաւ, չէ՞ք մտածեր որ կարելի է մեռնի։

Կոմսը, շփոթած, անոր ետեւէն գընաց սայթաքելով, ոտքը քսելով մութ սանդուղին, ջանալով աստիճաններն որոշել չիյնալու համար։

Ճամբան կարճ տեւեց. երկուքն ալ չըխօսեցան։ Կոմսուհին այնպէս ուժով կը դողար որ ակռաները կը կափկափէին, և կառքին դռնակէն անձրեւով սքօղուած փողոցի կազերուն փախչիլը կը տեսնէր։ Մայթերը կը փայլէին, պուլվառն ամայի էր, գիշերը չարագուշակ։ Նկարչին տան դուռը բաց գտան, դռնապանին խցիկը լոյս վառուած ու պարապ։

Սանդուղին գլուխը բժիշկը, տօքթէօր տը Ռիվիլ, ալեխառն մարդուկ մը, կարճուկ, կլոռիկ, շատ շնորհքով հագուած. շատ բարեկիրթ, իրենց դէմն ելաւ։ Կոմսուհւոյն մեծ խոնարհութիւն մը ըրաւ, յետոյ ձեռքը կոմսին երկնցուց։

Կոմսուհին հարցուց անոր հեւալով որպէս թէ սանդուղէն վեր ելած ատեն կոկորդին ամբողջ շունչն հատած ըլլար.

—Ի՞նչ լուր, տօքթէօռ։

—Տիկին, կը յուսամ որ իմ կարծածիս չափ ծանր չէ վիճակը։

Կոմսուհին գոչեց.

—Պիտի չմեռնի՞։

—Ոչ։ Գոնէ չեմ կարծեր։

—Խօսք կուտա՞ք։

—Ոչ։ Միայն թէ կը յուսամ որ պարզապէս գանձակային ճմլում մըն է, առանց ներքին վէրքերու։

—Ի՞նչ ըսել է ներքին վէրք։

—Պատառուածքներ։

—Ինչէ՞ն գիտէք որ չկայ։

—Այնպէս կ'ենթադրեմ։

—Եւ եթէ կա՞յ։

—Օ՛, այն ատեն գործը կը ծանրանայ։

—Կը մեռնի՞ այն ատեն։

—Այո։

—Շուտո՞վ։

—Շուտով։ Քանի մը վայրկեանէն ու նոյն իսկ քանի մը երկվայրկեանէն։ Բայց, ապահով եղէք, տիկին, ես համոզուած եմ որ տասնհինգ օրէն կը բժշկուի։

Կոմսուհին մտիկ ըրած էր, խորին ուշադրութեամբ մը, ամեն բան իմանալու, ամեն բան հասկնալու համար։

Նորէն հարցուց.

—Ի՞նչ պատառուածք կրնայ ըլլալ։

—Լեարդի պատառուածք մը, օրինակի համար։

—Շա՞տ վտանգաւոր բան է ատիկա։

—Այո... բայց գործը կը փոխուի եթէ յանկարծ նոր բաներ մէջտեղ ելնեն։ Քովն երթանք։ Ատիկա աղէկ է իրեն, որովհետեւ մեծ անհամբերութեամբ զձեզ կ'ուզէ տեսնել։

Ինչ որ կոմսուհին տեսաւ նախ, սենեակէն ներս մտած ատեն, տժոյն գլուխ մըն էր ճերմակ բարձի մը վրայ։ Քանի մը մոմեր և վառարանին կրակը զայն կը լուսաւորէին, կիսադէմքը կը գծէին, ստուերները կը զօրացնէին. և այդ կապարագոյն դէմքին վրայ կոմսուհին տեսաւ երկու աչքեր որք իր մտնելը կը դիտէին։

Ամբողջ քաջասրտութիւնն, ամբողջ աւիւնն, ամբողջ հաստատակամութիւնը վրայէն գնաց, ա՛յնչափ այդ խռովեալ ու այլայլած դէմքն օրհասականի դէմք էր։ Այն մարդը, զոր քիչ մը առաջ տեսած էր, այդ բա՛նն եղած էր, այդ ուրուակա՛նը։ Ակռաներուն մէջէն մրմնջեց. «Օ՛հ, Աստուա՜ծ իմ», և անոր մօտեցաւ, զարհուրանքէն դողդղալով։

(Շարունակելի)

տուեալ հանդէսք և մատուցեալ պատիւք ըստ մեծագոյն մասամբ պառոն Մորբուրկոյի անձնական քսակէն վճարուած էին։ Իւր նախագահական թոշակ երբեք տարեկան 300 անգլ. ոսկիէն աւելի չէր եղած և Լոյտի Ընկերութեան հետ իւր յարաբերութեննէն դրամական շահ չընելէն զատ, շատ մը ծախուց ներքեւ ինկած է յաճախ։

* * *

Փարիզի դատարանը Չիլիի Հանրապետութեան նախագահ Պ. Պալմաչէտայի նպաստաւոր վճիռ մը տուաւ, անոր անուամբ ժամանակաւ ֆրանսական նաւարաններուն յանձնարարեալ երեք մարտանաւերուն Պ. Պալմաչէտայի մարդոց յանձնուիլն որոշելով։ Թէեւ շատ փաստեր կան թէ Պ. Պալմաչէտա բռնաբարած է իւր երկրին Սահմանադրութիւնն և աւելի դիկտատորական քան նախագահական իշխանութիւն մ'ի գործ կը դնէ, բայց ցայսօր եւրոպեան կառավարութեանց կողմէ ճանչուած պետն ինքն է Չիլիի Հանրապետութեան, և դատարանն ուրիշ վճիռ չէր կարող տալ։

Միւս կողմէ, Խորհրդարանականք կը շարունակեն յաղթել Պ. Պալմաչէտայի զօրաց։

ԱԶԳԱՅԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Ամեն. Ս. Պատրիարք Հայրն՝ իւր հետ ունենալով Պատրիարքարանի գործակատար Ֆրէնկեան Աբրահամ էֆէնտին, ուրբաթ օրը կայս. պալատ գնաց ի շնորհաւորութիւն Պայրամի տօնին և ընդունուեցաւ առաջին սենեկապետ Վսեմ. Հաճի Ալի պէյի կողմէ, որ Ս. Պատրիարք Հօր շնորհաւորութիւնները մատուցանելով Վեհ. Սուլթանին, դարձաւ հաղորդեց Ն. Կ. Վեհափառութեան բարձր գոհունակութիւնն ու կայսերական բարեւները։

Ս. Պատրիարք Հայրը նոյն օրը շնորհաւորական այցելութիւն տուաւ նաեւ Բարձր. Մեծ-Եպարքոսին, Բարձր. Շէյխ-Իւլ-Իսլամ էֆէնտիին, նախորդ Մեծ-Եպարքոս Բարձր. Սայիտ փաշայի, Բարձր. Սպարապետին, Ծովային գործոց Վսեմ. նախարարին, Արտաքին ու Դատական գործոց Վսեմ. նախարարներուն, Դատական նախորդ նախարար Վսեմ. Ճեվտէդ փաշայի և գաղթականաց վարչութեան նախագահ Վսեմ. Եուսուֆ Րիզա փաշայի։

Պատրիարքարանի գործակատար Ֆրէնկեան Աբրահամ էֆէնտի շաբաթ օրն յանուն Ամեն. Ս. Պատրիարք Հօր այցելութիւն տուաւ Ներքին գործոց Վսեմ. նախարարին, Բ. Դրան Պէյլիքճի Րաիֆ պէյի ու կրօնական գործոց տեսուչ Զիվէր պէյի և շնորհաւորեց Պայրամի տօնը։

Ամեն. Ս. Պատրիարք Հայրն հրաւիրուած ըլլալով կիրակի առաւօտ պատարագել Ղալաթիոյ Ս. Լուսաւորիչ եկեղեցւոյն մէջ, որոյ տօնախմբութիւնն էր, շաբաթ իրիկուն յիշեալ եկեղեցին գնաց եւ երեկոյեան ժամերգութեան ներկայ գտնուելէ յետոյ, գիշերն անցուց խորհրդարանն յատկապէս պատրաստուած սենեկի մը մէջ։

Ն. Ամենապատուութիւն երէկ առաւօտ հանդիսաւոր պատարագ մատոյց եւ քարոզ խօսեցաւ։ Ժողովրդեան խուռն բազմութիւն մը, մայրաքաղաքիս զանազան թաղերէն եկած, համախմբուած էր եկեղեցին։ Յաւարտ ժամերգութեանց, որք սկսած էին առաւօտեան ժամ 11ին և աւարտած 4½ին, Ս. Պատրիարք Հայրն առաջնորդուեցաւ Խորհրդարանի մեծ սրահն ուր փառաւոր սեղան մը պատրաստուած էր որուն նախագահեց Ս. Պատրիարքն, իւր շուրջն ունենալով Կեդր. Վարժարանի Խնամակալութեան մեծարոյ անդամներն և այլ եկեղեցականք և աշխարհականք, ընդամենը տասնեւութ հրաւիրեալք։

Ն. Ամենապատուութիւն նախ և առաջ բաժակ առաջարկեց Վեհ. Սուլթանին կենաց։ Ծափահարութեամբք ողջունուեցաւ Ն. Կ. Վեհափառութեան անունն և բաժակները պարպուեցան «կեցցէ»ներով։

Ապա, բաժակներ պարպուեցան Ամեն. Ս. Պատրիարք Հօր և Խնամակալութեան անդամոց կենաց, ինչպէս նաեւ Ս. Լուսաւորիչ եկեղեցւոյ հիմնադրաց յիշատակին։

* * *

Պատրիարքական Գեր. Փոխանորդ Հայրն եւս շաբաթ առաւօտ պատարագ մատոյց Ս. Լուսաւորիչ եկեղեցւոյն մէջ։

Թիֆլիսի լրագրաց մէջ կը կարդանք.

Բ—ն լրագրին հաղորդում են, որ Պետերբուրգում ապրող հայերը մտադիր են Ադամեանի անուան մի թոշակաւոր պահել համալսարաններից մինում։ Լրագիրն աւելացնում է, թէ նոյն տեղում ապրող վրացիներն էլ միանում են հայերի այդ մտադրութեան։

Ազգ. Կեդրոնական Վարժարանի համակրելի տնօրէնն՝ Յարութիւն էֆ. Մոստիչեան, կրթական այդ բարձրագոյն հաստատութեան ընթացաւարտից ի պատիւ դաշտային հացկերոյթ մը տուաւ շաբաթ օրն ի Ֆէնէր-Պաղչէ։ Մոստիչեան էֆէնտի հրաւիրած էր նաեւ դրագիտաց և գրասիրաց խումբ մը, ընդամենը քանի չափ բարեկամներ։

Ֆէնէր-Պաղչէի հովանուտ ծառերուն տակ ջերմական խօսակցութեամբք առաւօտեան առաջին ժամերն անցունելէ ետք, հրաւիրեալք միջօրէին սեղան բազմեցան։ Մոստիչեան էֆէնտի մի առ մի իւր կոչնականաց ներկայացուց Կեդրոնականի տասն եւ ութ ընթացաւարտներն։ Խնամակալութեան անդամներէն Յովհաննէս էֆ. Թօրոսեան, որ նախագահեց սեղանին, առաջին բաժակն առաջարկեց Վեհ. Սուլթանին կենաց, որուն կրթասիրական բարձր հովանւոյն ներքեւ, ըսաւ, կը զարգանայ Կեդրոնական Վարժարանն և այսօր իւր անդրանիկ ընթացաւարտները կընծայէ Ազգին։ Եռանդագին «կեցցէ»ներով պարպուեցաւ այս բաժակ։

Ապա, յաջորդաբար արտասանուեցան սիրուն բաժակաճառեր որք կընդունուէին բաժակաց բաղխմամբ և կեցցէներով։ Սեղանէն յետոյ հրաւիրեալք քանի մը զբօսալի ժամեր ևս անցուցին և իրիկուան կողմ հրաժեշտ առին Մոստիչեան էֆէնտիէն՝ շնորհակալութիւն յայտնելով իւր ազնիւ հիւրընկալութեանն համար և ամեն յաջողութիւն մաղթելով Կեդրոնական Վարժարանի անդրանիկ ընթացաւարտներուն։

Կինճի կառավարիչն հետեւեալ հեռագիրն ուղղած է Բաղէշի կուսակալութեան.

Անտեղի զրոյցներ ելած են թէ Մշոյ Ս. Կարապետի վանքը (Զանկը Մանաստըը) երթալիք ուխտաւորք այս տարի՝ նախընթաց տարիներու հետ բաղդատմամբ՝ բազմաթիւ չեն ճամբաներու անապահովութեան պատճառաւ։ Շնորհիւ Վեհ. Սուլթանին նահանգին ամեն կողմը կատարեալ անդորրութիւն ու ապահովութիւն կը տիրէ։ Կը խնդրեմ ծանուցանել թէ որ կողմէ ալ երթալ ուզողներ ըլլան, ազատ են երթեւեկելու և ճամբաներու վրայ անդորրութիւնը վրդովող ոև է անապահովութիւն չկայ։ Կը ծանուցանեմ միանգամայն որ եթէ գաւառին մէջ որ և է ուխտաւորի վնաս մը պատահի, պատասխանատուութիւնն ու վնասուց հատուցումն ինձ կը վերաբերի։

ԴՊՐՈՑԱԿԱՆ ՀԱՆԴԷՍՔ

Ուրբաթ օրը, 5 Յուլիս, պարզ և վայելուչ շքով բաշխուեցան Մէզպուրեան վարժարանի ամավերջի վիճակացոյցք և շրջանաւարտ սանուհեաց վկայականք՝ ի ներկայութեան Գեր. Մուրատեանց, Իզմիրլեան և Ալէքսանեան Սրբազանց, և ի ներկայութեան շրջանաւարտից ծնողաց և վարժարանի ուսուցչական մարմնոյն։ Շրջանաւարտ սանուհեաց անուանքն են.

Օր. Շնորհիկ Խ. Սեդրոսեան
» Սուլթան Մ. Մէզպուրեան
» Զապել Մ. Յակոբեան
» Զարուհի Գ. Տէմիրճարուլեան
» Գոհարիկ Գ. Փափազեան
» Հայկանոյշ Գ. Չէքիճեան
» Ազնիւ Ս. Տիոնեան
» Նուեմի Ա. Պէկեան
» Ազնիւ Համամճեան

Վարժարանի Հիմնադիր-Տնօրէնն իւրաքանչիւր շրջանաւարտի տալէ յետոյ իւր վկայական, նուիրեց նոցա ոսկի խաչեր. և երբ, հայրական մի քանի խրատականներով վերջացուց իւր յորդոր, Գեր. Մուրատեանց Սրբազան խօսք առնելով, ի մէջ այլոց, ըսաւ. «Այս վկայականներ անշուշտ կը տրուին արժանաւորաց. բայց անոնցմով չէ որ պիտի գնահատուին իրենք, այլ ընտանեկան ոգւով զոր ցոյց պիտի տան, ջերմեռանդութեամբ զոր պիտի տածեն առ եկեղեցին, և առաքինութեամբք զոր ի գործ պիտի դնեն ընկերութեան մէջ։»

Ուրբաթ օրն, յետ միջօրէի, տեղի ունեցաւ Վիեննայի Մխիթարեան հայրց վարժարանի մրցանակաբաշխութեան հանդէսն, ի Փանկալթի, վարժարանի պարտիզին մէջ։ Հրաւիրելոց խուռն և ընտրեալ բազմութիւն մը ներկայ էր։ Հանդէսն, որուն կը նախագահէր Հայ Հռոմէականաց Պատրիարք Ազարեան Գերապայծառ, բացուեցաւ կայս. Համիտէ քայլերգովն զոր հնչեցուց նուագածուաց խումբը։ Ներկայք յոտնկայս ունկնդրեցին և ծափահարեցին։ Հանդիսին կարգացոյցն, որ կը բաղկանար 29 զանազան մասերէ, երգ, ատենախօսութիւն, թատերական ներկայացում և այլն, գործադրուեցաւ կանոնաւորապէս։ Վարժարանին դաշնակահարութեան ուսուցիչ Թոմասեան էֆէնտի դաշնակի վրայ կ'ընկերանար ուսանողաց, որք երաժշտական ընտիր հատուածներ երգեցին։ Նոյնպէս դաշնակի վրայ նուագեցին զանազան հատուածներ յաջողապէս։ Ապա տեղի ունեցաւ մրցանակաց բաշխումն և շրջանաւարտից պսակումն։ Այս տարուան շրջանաւարտք են (դաս փիլիսոփայութեան) Պ. Պ. Գրգլանկրճեան Յովհաննէս, Մածոլինի Ժիւլ, Հանրմեան Եղիա։ Պ. Գրգլանկրճեան մանաւանդ գովեստներ ստացաւ, իբր ամենէն աւելի յառաջադէմ աշակերտ։

Հանդէսը փակեց Ազարեան Պատրիարք շնորհաւորութիւններ եւ բարեմաղթութիւններ ուղղելով առ Վերատեսչութիւն վարժարանին և օրհնութիւններ՝ առ աշակերտս։

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՊԱՅՐԱՄԻ ՏՕՆԸ

Տօլմա Պաղչէի կայս. պալատան մէջ Պայրամի շնորհաւորութիւնները կատարուած պահուն, Բարձր. Մեծ-Եպարքոսը, Բարձր. Շէյխ-Իւլ-Իսլամ էֆէնտին, նախարարք ամենքը, նախորդ Մեծ-Եպարքոս Սայիտ փաշա, նախորդ Խտիւ Իսմայիլ փաշա, կայս. անձնապահ զօրաց բանակին հրամանատար Րէուֆ փաշա, հրացանակիր Ահմէտ Ճէլալէտտին փաշա, նախորդ Խտիւ Իսմայիլ փաշայի որդի կայս. Թիկնապահ Հիւսէյին փաշա, Հաշուակալութեանց Դիւանին նախագահ Զիւհտի պէյ, Վճռաբեկ ատենին առաջին ընդհանուր դատախազ Լէպիպ էֆէնտի և նոյն դատարանի անդամ Հիւսէյին Համիտ պէյ արժանացան Վեհ. Սուլթանին մասնաւոր մեծարանաց։

—Եւրոպական վեհապետաց ինչպէս նաեւ Եգիպտոսի Խտիվը, Մէքքէի Էմիրը, կուսակալք, օտար տէրութեանց քով գտնուող օսմանեան դեսպանք եւ գաւառներու զանազան հասարակութեանց հոգեւոր պետերն հեռագրեր ուղղելով ի կայս. պալատ, շնորհաւորած են Պայրամի տօնը։

—Պայրամի առաջին օրը օտար դեսպանատանց առաջին թարգմանք կայս. պալատ գնացին եւ արարողապետ Մունիր փաշայի կողմէ ընդունուելով, շնորհաւորեցին Պայրամի տօնը։

Նոյն օրն ու հետեւեալ օրը զանազան հասարակութեանց հոգեւոր պետերն եւ մայրաքաղաքիս երեւելի վաճառականք ու սեղանաւորք կայս. պալատ երթալով շնորհաւորեցին Պայրամի տօնը։

—Բարձր. Շէյխ-Իւլ-Իսլամ էֆէնտիի կինը, Պրուսայի կուսակալ Մահմուտ Ճէլալէտտին փաշայի կինն եւ Ն. Վսեմութեան որդւոյն՝ Արտաքին գործոց նախարարութեան Մէքթուպճի Մունիր պէյի կինը Պայրամի երկրորդ օրը կայս. պալատան կանանոցը հրաւիրուեցան, ուր հաղորդուեցաւ իրենց Վեհ. Սուլթանի մեծարանքները։

—Ծովային Զրհանկիր զօրաց գունդին հրամանատար Մէհմէտ փաշա կայս. Թիկնապահաց կարգը դասուեցաւ։

ՀԱՄԱԶԳԱՅԻՆ ԱՆԿԵԼԱՆՈՑ

Երէկ, ժամ 3ին, տեղի ունեցաւ ի Բերա Նորատունկեան Վսեմ. Յակոբ էֆէնտիի տան մէջ կազմակերպեալ ցուցահանդէսն ի նպաստ Համազգային Անկելանոցին։ Մուտ դրան երկու կողմերը դրօշակներով զարդարուած և դրան արտաքին ու ներքին ճակատներուն վրայ օսմանեան զինանշաններ դրուած էին։ Վերի յարկն ելնելու սանդուղին դրան ճակատն եւս կայս. Թուղրան զետեղուած եւ տան ամեն կողմը զարդարուած էր դրօշներով եւ այլ թանկագին կերպասներով։

Թիւ 1, 2 և 3 սենեակներուն մէջ դրուած էին Պրուսայի մէջ պատրաստուած բաղնիքի զգեստեղէններ, մետաքսեայ անկողինի ծածկոցներ, սաւաններ, Հէյպէ կոչուած չալվարցու կերպասներ, ոսկեթել բանուած բարձի ծածկոցներ, կապերտներ, մետաքսեայ անձեռոցներ, գուլպաներ, ձեռնոցներ և Հալէպի ծանրագին կերպասեղեններ։

Թիւ 4 սենեակն յատկացած է Անատոլուի, Պարսկաստանի գործերու եւ այլ այդ կարգի նիւթերու։ Թիւ 5 սենեկին մէջ ի տես դրուած են Բէօյմահեալ մէջ պատրաստուած թաղարներ, հին ձեւ նարկիլեներ, ծխափողեր, կայս. Սիմքէշխանէի մէջ պատրաստուած ոսկեթել նիւթեր, համագեստներ, հին ձեւ սուրճի գաւաթներ, համրիչներ և գդալներ։ 6 թիւ սենեակն յատկացած է սատափով զարդարեալ նարտերու, աթոռակներու, գլղոցներու և այլոց։ Վերի յարկը գտնուած 8 թիւ սենեակին մէջ դրուած են վաճառական Ապուտ էֆէնտիի կողմէ նուիրեալ կարասիք եւ հնութեան վերաբերեալ նիւթեր։ Ցուցահանդիսին պաշտօնեայք ինչպէս նաեւ թաղապետութեան բարապանք պէտք եղած պատիւը կ'ընէին այցելուաց։ Իւրաքանչիւր նիւթի վրայ դրուած է կարգահամար մը եւ գինը։

Նոյն օրը ժամ 6ին արարողապետ Մունիր փաշա ցուցահանդիսի վայրն եկաւ եւ մէկ երկու ժամ աչքէ անցունելէ ետքը մեկնեցաւ։ Իրիկուան կողմ Բերացի ընտանիքներ եւս ցուցահանդէսն այցելելով կարասիներ են. գնեցին։

Ինչպէս յայտնի է, այս ցուցահանդէս բաց է ուրբաթ, կիրակի ու չորեքշաբթի օրերը։

ՀԵՐՔՈՒՄ

Մանաստըրի գաւառական թերթն իբրեւ անհիմն կը հերքէ ի Պէկրատ հրատարակեալ Տճէ Լէ-Բ անուն սերբ լրագրոյ այն լուրերը թէ Տէպրէի մէջ Պէլալ Ճէլալէտտին անուն մարդ մը իւր չորս ընկերներով երկու գիւղերու վրայ յարձակած, շէնքերն այրած ու շատ մը անասուններ գողցած է և թէ Թահիր Քօյօ ու Բամա Իսլամ անուն երկու մարդիկ երկու գիւղեր երթալով քրիստոնեայ կիներ գանակոծած, մէկ քանին գերի տարած և անասուններ գողցած են։ Սերպ լրագիրը թշնամական լեզու մը եւս գործածած է օսմանեան զինուորաց նկատմամբ։ Մանաստըրի թերթը կ'ըսէ թէ այդ լուրերը բոլորովին երեւակայական են և թէ իբրեւ դէպքին վայրը ցոյց տրուած գիւղերը այդ նահանգին մէջ գոյութիւն չունին։

ՌՈՒՍԱԿԱՆ ԴԵՍՊԱՆԸ

Անցեալ ուրբաթ օր, Սէլամլըքի հանդէսէն յետոյ, ռուսական դեսպան Պ. Նէլիտոֆ եւ առաջին թարգման Պ. Իվանոֆ կայս. պալատ երթալով, Վեհ. Սուլթանին ներկայանալու պատիւն ունեցան եւ արժանացան Ն. Վեհափառութեան մեծարանաց։ Թարգմանի պաշտօնը վարեց արարողապետ Մունիր փաշա։

ՅՈՒՆԱՑ ՊԱՏՐԻԱՐՔԱՐԱՆԸ

[illegible] լրագիրը կը ծանուցանէ թէ Յունաց Պատրիարքարանի փոխանորդ՝ Տ. Եոաքիմ Պալասիատոս պատրիարքական հրամանաւ հրաժարեցուցուած է իւր ինչ ինչ ընթացից պատճառաւ որք ծանրակշիռ հանգամանք մը ունին, կ'ըսուի։ Ամուսնական հրամանագիրք յետ այսօրիկ Պատրիարքարանի կրօնական առաջին քարտուղարին կողմէ պիտի տրուին առժամապէս։

—Երէյլիի Մետրապոլիտն՝ յանուն Ամեն. Տ. Դիոնէսիոս Պատրիարքին գիր մը ուղղելով Թուզլայի նախորդ մետրապոլիտին, ծանուցած է թէ իւր պաշտօնէ հրաժարումը պատշաճ պիտի ըլլայ արդի պարագայից մէջ։ Կ'ըսուի թէ տեղւոյն ժողովրդեան դժգոհութիւն պատճառած է Ֆէնէրի Պատրիարքարանին այս որոշումը։

ԳԱՒԱՌԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

Կարնոյ Էնվէրը Շարգի լրագրոյն մէջ կը կարդանք թէ Օվա գաւառակի Իսարէի ժողովոյն կողմէ կուսակալութեան մատուցեալ տեղեկագրոյ մը համաձայն, նոյն գաւառակի Պէօջէք գիւղը բնակեալ Կարսի գաղթականներէն Սիւլէյման՝ մարդեր հաւաքելով իւր շուրջը, գիւղացւոյ մը տունը մտնելով կարասիներ գողցեր է։ Այս աւազակ մայիս 9ին Պէօջէք գիւղի մէջ գիւղացի մը սպաններ և մէկ քանի օր յետոյ մեծ պողոտային վրայ կարապետ խանի շրջակայքը կառապաններու հանդիպելով վաճառականաց հակերը կողոպտեր է։ Ուրիշ օր մը այս աւազակներ յարձակեր են Պէհլիւլ անուն ոստիկան-զինուորի մը վրայ, որ պաշտօնով գիւղերը կ'երթար, և երկու կողմէ զէնք պարպուելով, Պէհլիւլ ձախ ոտքէն վիրաւորուեր է։ Ոստիկան-զինուորաց չոքուն հարիւրապետ Ահմէտ պէյ, որ իւր մարդերով այդ աւազակները կը հալածէր, զանոնք ձերբակալելով յանձներ է ձեռնհաս դատարանին։

—Բաղէշի գաւառական թերթին մէջ կը կարդանք թէ Սըղերդ գաւառի Արվէ և Պիրվալի գաւառակները կազմող Պիւհթան անուն մասին ժողովրդեան մեծ մասն, որ ինչ ինչ պատճառներով աստ անդ ցրուած և գիւղերն աւերակ դարձած էին, սկսած են իրենց տեղերը վերադառնալ, շնորհիւ Վեհ. Սուլթանին և կուսակալութեան կողմէ ձեռք առնուած միջոցներու։ Իրենց տեղերէն հեռացող և թշուառութեան մատնուող այդ գիւղացւոց անվճար մնացած տուրքերն ևս իրենց շնորհուած ըլլալով, յանձնաժողով մը կազմուած է այդ առթիւ հարկ եղած գործողութիւններն ու քննութիւնները կատարելու համար։

—Բաղէշի կուսակալ Րէուֆ փաշա՝ քննական պտոյտ մը կատարելու համար յունիս 23ին Մուշ ուղեւորեր է իւր հետ ունենալով նահանգին կրթութեան տնօրէն Մէհմէտ Շէվքը էֆէնտին և թղթակցութեանց դիւանի գիր տնօրէն Վասըֆ էֆէնտին։ Ի բացակայութեան Րէուֆ փաշայի, կուսակալի պաշտօնը փոխանորդաբար պիտի վարէ նահանգին Նաիպը։

ԱՌՈՂՋԱՊԱՀԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

Յուլիս 3ին Մէքքէի մէջ երեսուն երեք հոգի բռնուեր են հնտախտէ։

—Պաշտօնապէս հերքուած է այն զրոյց թէ Մասուայի մէջ հնտախտ երեւան ելած է։ Մասուայի ու շրջակայից առողջապահական վիճակը գոհացուցիչ է։

—Ուրֆայի վաճառականք ոմանք, կայս. կառավարութեան աղերսագիր մը տալով, խնդրած էին վերցնել Պիլանի համար դրուած քարանթինան, յայտնելով որ առեւտրական յարաբերութեանց կը վնասէր։ Սակայն չորեքշաբթի օրն առողջապահական ժողովին եկած հեռագրոյ մը համաձայն, Պիլանի մէջ հնտախտէ մարդ մը մեռած ըլլալով, յայտնի է թէ այդ աղերսագիր չպիտի ընդունուի։

ՌՈՒՍ ՈՒԽՏԱՒՈՐՔ Ի ՊԱՂԵՍՏԻՆ

Պետրպուրկի լրագիրք հետեւեալ պաշտօնական վիճակագիրը կը հրատարակեն ի մասին ռուսական ուխտագնացութեան ի Ս. Տեղիս. 1865ին 869 ռուս ուխտաւորք միայն այցելած էին յԵրուսաղէմ. 1870ին 1293, 1875ին 1079, 1880քն 2009, 1885ին 2673 և 1889ին 3817։

Այս վիճակացոյցէ կ'երեւի թէ ռուս ուխտաւորաց թիւն 1865էն ի վեր յարաճուն կերպով բազմացած է։ Պաղեստինու Ընկերութեան ձեռք առած միջոցներն, այս ուխտագնացութիւնները դիւրացնելու համար, տարակոյս չեն թողուր թէ աւելի եւս պիտի բազմապատկին։

Կ. ՊՈԼՍՈՅ ՆԱՒԱՀԱՆԳԻՍՏԸ

Յայտնի է թէ անգլիական շոգենաւ մը Պոլսոյ նաւահանգիստ հասնելուն պէս, նպարաբարձ բազմաթիւ մակոյկներ անոր ընդ առաջ կ'երթան։ Ժամանակէ մ'ի վեր նաւահանգստի վերատեսչութեան մէկ հրամանագիրը կ'արգիլէ այս մակոյկներուն՝ մերձենալ շոգենաւուց՝ նաւահանգստի գործակալներու այցելէն առաջ, հակառակ վարուողներն ենթարկելով տուգանքի մը որ սահմանուած է մակուկավարներու կողմէ ստորագրեալ պաշտօնաթուղթի մը մէջ։

Սակայն կարգ մը մակուկավարք կ'երթան կը մտնեն Սարայ Պուռնիէ անդին գտնուող շոգենաւուց՝ չէ թէ միայն արշալուսոյն, այլ եւ գիշեր ատեն իսկ, նպարեղէն եւ այլն վաճառելու համար։

Մէճլիս ձեռնհաս իշխանութեան ուշադրութիւնը կը հրաւիրէ այս պարագային վրայ, հանրային առողջութեան տեսակէտով, բաց որում, կ'ըսէ, հնտախտը ճարակած ըլլալով Սուրիոյ զանազան նաւահանգիստներն և այլուր, հարկ անհրաժեշտ է որ Պոլսոյ նաւահանգիստը ժամանող շոգենաւերն օրինական այցելութիւններէն առաջ ոչ մէկու հետ յարաբերութեան չմտնեն։

ԳՈՂՈՒԹԻՒՆ

Զրոյց կայ թէ մի քանի օր առաջ մայրաքաղաքիս երկրորդ կարգի դեսպանատան մը ընդհանուր հիւպատոսարանի արկղէն 20,000 ֆրանք գողցուեր է։

ՈՂՈՂՄՈՒՆՔ

Պարթէնի մէջ և շրջակայքն վերջին օրերս յորդառատ անձրեւներ տեղացեր են։ Գետերը ողողեր են բազմաթիւ գիւղեր, մեծամեծ վնասներ պատճառելով։ Կայսերական թիկնապահ գնդապետ Օսման պէյի կառուցանել տուած երկաթեայ կամուրջը կործաներ և անհետ եղեր է։

Անձրեւք նմանապէս մեծ վնասներ հասուցեր են յԱյազան, Ճանիկի սանճագին մէջ։ Բազմաթիւ արջառք ջրոյ զոհ գացեր են։

ՈՃԻՐՔ, ԱՐԿԱԾՔ ԵՒ ԱՅԼՆ

Վճռաբեկ ատեանը վաւերացուցած է Եղեռնադատ ատենի մէկ որոշումն, որով Մայտոսցի Նիքօլի անուն մարդը տասը տարուան շղթայակապ աշխատութեան դատապարտուած էր։ Այս մարդը, կամ աւելի եւս հրէշը, իւր երկու անչափահաս աղջկանց պատիւը բռնաբարած եւ իւր ունեցած գազիական ախտն անոնց փոխանցած էր։

—Սապահ հետեւեալ տարօրինակ դէպքը կը պատմէ.

Ի Ղալաթիա Սանտըքճըլար Ճատտէսի թիւ 130 խանութը հաստատեալ մաքարնաճի Տիմիթրի՝ իւր աշակերտին՝ Բէթրիի երեսն իւղաթաւ ներկով ներկելէ, ձեռքերն ու ոտքերը կապելէ եւ խաչաձեւ փայտի մը վրայ տարածելէ յետոյ՝ չուանով առաստաղէն կախեր է։ Ոստիկանութիւնն իմանալով անմիջապէս ազատեր է այդ խեղճ տղան եւ վարպետն ալ ձերբակալեր է։ Տիմիթրի հարցաքննուելով պատասխաներ է թէ աշակերտը ստակ գողցած ըլլալով այդ եղանակաւ պատժած էր որպէս զի այլ եւս գողութիւն չընէ։

—Անցեալ հինգշաբթի գիշեր Գարթալի մէջ կատղած շնագայլ մը եօթը հոգի խածեր է յաջորդաբար։ Ապտուլլահ անուն մշակ մը, որ խածուածներէ վերջինն է, սպաններ է կատղած կենդանին։ Այդ եօթը մարդեր բժշկական վարժարանը ղրկուած են դարմանուելու համար։

—Անցեալ ուրբաթ օր Կէօզթէփէի Չըր Ջակայը ջրհորի մը մէջէն մարդու դիակ մը գտնուեցաւ, որ փտած էր։ Ոստիկանութիւնը քննութեանց ձեռնարկած է հասկնալու համար թէ այդ մարդ դիպուածո՞վ ջրհորն ինկած թէ ոչ ուրիշի մը կողմէ նետուած է։

—Հինգշաբթի իրիկուն ի Բերա Մէյմար փողոց վատահամբաւ տան մը առջեւ վիրաւորուած մարդ մը գտնուեցաւ։ Շրջանի ոստիկանք անմիջապէս Կալաթա-Սէրայ տարին դնա, ուր բժիշկները հարկ եղած դարմաններն ըրին ըսելով միանգամայն թէ վէրքը վտանգաւոր է։ Վիրաւորեալն, որ Ջիհնի Զաֆիրոյ անուն մարդ մ'էր, ըսաւ թէ վատահամբաւ կանանց հետ եղած կռուոյ մը պահուն Նաիլ պէյ անուն մարդ մը զինքը վիրաւորած էր։ Նաիլ պէյ և իւր ուրիշ երկու ընկերք ձերբակալուեցան։

—Իտալական կառավարութիւնը Ս. Մօրիս ու Լազար պատուանշանի ասպետութեան աստիճանը շնորհած է մայրաքաղաքիս իտալացի փաստաբաններէն Պ. Ֆիւրլանիի, ի վարձատրութիւն այն ծառայութեանց, զորս մատուցած է իւր կառավարութեան։ Յիշատակութեան արժանի է այս առթիւ, որ Պ. Ֆիւրլանի իւր անձնական ծախուք այս պահուս շէնք մը կառուցանել կուտայ ի Ֆէրիքէօյ, զոր ժամանակի մը համար իտալական գաղթականութեան պիտի նուիրէ, դպրոցի յատկացնելու համար։

—Մայրաքաղաքիս հելլենական դեսպանատունը խնդրած է Բ. Դրնէն՝ վաւերացնել Եանեայի, Միտիլլիի, Աքր. Պոլսոյ և Բրէվէզայի հելլենական հիւպատոսաց պաշտօնները։

—Վերջին յունիս ամսոյ մէջ օսմ. հանրային պարտուց վարչութեան հասոյթք 323,900 օսմ. ոսկիոյ բարձրացած են, մինչ նախորդ տարւոյ միեւնոյն ամսոյ հասոյթք եղած էին 300,000 ոսկի։

—Թարսուս գաւառակի տասանորդի տուրքն այս տարի, նախորդ տարիներու հետ բաղդատելով, հարիւրին քսան առաւելութեամբ վարձակալութեան տրուած է եւ այսպէս 15000 ոսկիոյ մօտ հասոյթի առաւելութիւն մը ձեռք բերուած է։

—Զրհանկիր զօրաց վաշտերու գործիներու ու ձիերու եւ այլ այդ կարգի ծախքերն, որք ցարդ Սպարապետի Դրան կողմէ կը մատակարարուէին, յետ այսօրիկ Քաղաքապետութեան կողմէ պիտի մատակարարուին, որուն համար հարկ եղած գումարը Մալիյէին կողմէ պիտի տրուի Քաղաքապետութեան։ Այդ ծախքեր պիտի հոգացուին այդ գունդերու հրամանատարներէ եւ սպաներէ կազմեալ յանձնաժողովոյ մը կողմէ։

—Շաբաթ օրը մայրաքաղաքս ժամանեց Ֆրանսայի Դրամատան տնօրէն Պ. Րաուլ Տըվալ իրեն սեփհական զբօսանաւով մը, որ Գապաթաշի առջեւ երկաթ նետեց։ Այդ զբօսանաւ ունի 42 տակառաչափ տարողութիւն, 80 ձիու ուժ ունեցող մեքենայ մը և ժամը 12 մղոն արագութիւն։

—Ադրիանուպոլսոյ լրագրաց մէջ կը կարդանք թէ Հասայի Րէժիի պաշտօնեայ Էվանկէլիտիս էֆէնտիի և Սուլթան Եէրի գաւառակի Րէժիի պաշտօնեայ Մէհմէտ Րիֆաթ էֆէնտի իրենց անփութութեան և սնտուկին մէջ երեւան ելած բացերու պատճառաւ պաշտօնանկ եղած են։

—Զրհանկիր զօրաց հրամանատար Զէքի փաշա առաջարկած է ձեռնհաս իշխանութեան՝ որ մայրաքաղաքիս թաղերուն և Զրհանկիր զօրաց գունդերու կեդրոններուն մէջ հեռագրական թելեր հաստատուին հրդեհները ժամանակին իմաց տալու համար։

—Ճիտտէէն կը գրեն թէ ծովու ճամբով այդ քաղաքն եկող ուխտաւորաց թիւը 46000ն անցած է և թէ այս տարուան ուխտաւորաց թիւն անցեալ տարիներէն աւելի է։

—Պետական Խորհուրդն ընդունելի դատած է մայրաքաղաքիս ջուրերու համար կազմեալ յանձնաժողովոյ ծրագիրն և տեղեկագրած է ձեռնհաս իշխանութեան։

—Քաղաքապետութեան յատուկ աղիւսի տուրքն, որ ցարդ վարձակալութեան կը տրուէր, յետ այսօրիկ ուղղակի պիտի գանձուի։

ԱՐԵՒ. ՀԵՌԱԳՐԱԿԱՆ ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆ

Արեւելեան Հեռագրական Գործակալութեան տնօրէն Պ. Ֆուռնիէի մահուամբ հեռագրական գործառնութիւնք չպիտի ընդհատին և նորագոյն ազդով մը պիտի ծանուցուի նոր կարգադրութիւններն։

ՀԵՌԱԳՐԱԼՈՒՐՔ

Կ. ՊՈԼՍՈՅ ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹԵՆԷՆ

ՅՈՒԼԻՍ 17 և 18 ԹՈՒԱԿԱՆԱՒ

ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

Ֆրանսայի Երեսփ. ժողովը 203ի դէմ 286 ձայնիւ որոշած լինելով վիճաբանել Պ. Լօռի հարցապնդման վրայ ի մասին Ալզաս Լօռէնի անցագրերու գործադրման, թէեւ արտաքին գործոց նախարար Պ. Ռիպօ պահանջած էր այս հարցապնդման անսահման կերպիւ յետաձգումը, կառավարութիւնն որոշեց վերանորոգել այս առաջարկ՝ վստահութեան խնդիր առաջարկելով։

—Նորագոյն հեռագիր մը կը ծանուցանէ թէ Երեսփ. ժողովը կառավարութեանց պահանջման համեմատ 103ի դէմ 319 ձայնիւ որոշած է անսահման կերպիւ յետաձգել Պ. Լօռի հարցապնդումն Ալզաս Լօռէնի անցագրաց գործադրման վրայ։

—Ուրիշ հեռագիր մը հետեւեալ մանրամասնութիւնները կուտայ այն նստին վրայ յորում Պ. Լօռ անցագրերու խնդիրն յարոյց.

Բոլոր նախարարք ներկայ էին նստին։ Ունկնդրաց մեծ բազմութիւն կար։ Արտաքին գործոց նախարար Պ. Ռիպօ ըսաւ թէ Պ. Լօռ իւր հարցապնդումն բրած է սուտ լուրի մը վրայ հիմնուելով։ Նոր բան մը չէ պատահած յԱլզաս-Լօռէն. ոչ մէկ առեւտրական տան կողմէ բողոք մատուցուած է արտաքին գործոց նախարարութեան։ Վաճառականութեան ուղեւոր գործակալներէն պահանջուած Բաժանդի տուրքը Գերմաններէն ալ կ'առնուի։ Կառավարութիւնը կը ճանչնայ իւր պարտականութիւնը, զոր կատարելու համար պէտք ունի միայն գիտնալու թէ կը վայելէ՞ Երեսփ. ժողովոյ վստահութիւնը։ Կառավարութիւնը կը խնդրէ ժողովէն մի կողմ դնել այս հարցապնդումն (Ծափա-

[illegible]) Պ. Լօռ կը պնդէ թէ նոր դէպքեր տեղի ունեցած են Ալզաս Լօռէնի մէջ. Հայրենասիրաց լուծեալ դաշնակցութեան նախագահ Պ. Տէրուլէտ բանաստեղծը կ'ամբաստանէ նախարարութիւնը թէ՝ Անգլիոյ առջեւ ձեռքերնիդ պարապ կը կենաք, եւ Գերմանիոյ առջեւ ձեռք ձեռքի վրայ դրած յուսահատ. (Սաստիկ ծափահարութիւններ ծայրայեղ ձախ կողմէ)։

Ահա այս վիճաբանութենէ ետք թէեւ ժողովն որոշեց ի նկատ առնել Պ. Լօռի հարցապնդումը, բայց հետեւեալ օրը կառավարութեան բացարձակ յայտարարութեանց վրայ թէ պիտի հրաժարի, ժողովն ետ կեցաւ անքաղաքագիտական վիճաբանութենէ մը, եւ մի կողմ դրաւ Պ. Լօռի հարցապնդումը։

—Փարիզի վերաքննիչ ատեանն հաստատեց մելինիդի գործին մէջ վճռուած պատիժները չորս ամբաստանելոց դէմ որք են, Թիւրբենի, Թրիբօն, Ֆասլէր եւ Ֆէօվրիէ։

ԱՆԳԼԻԱ ԵՒ ՖՐԱՆՍԱ

Անգլիոյ Լորտերու ժողովոյն մէջ Լորտ Սալզպըրի յայտարարեց թէ անհիմն է այն լուր թէ Ֆրանսացիք գրաւեր են Սուանկ Փրապանիի նահանգն. ինք չի կարծեր որ Ֆրանսա միտքէն անցունէ հարուածել Սիամի թագաւորութեան անդաւուեթիւնը։

ԻՏԱԼԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

Մայիս 1ի առթիւ ի Հռոմ գործաւորական դէպքերուն դատին մէջ եօթն ամբաստանեալք ազատ արձակուեցան. քառասունըչորս անձինք երեք տարիէն մինչեւ 30 օր բերդարգելութեան դատապարտուեցան։

—Այս վերջին օրերս Պապին տկարութիւնն անցաւ։

—Իտալիոյ մշտակայ նաւատորմին երրորդ բաժինն այսօր Ռիմինի հասաւ եւ պիտի այցելէ Ադրիականի իտալական նաւահանգիստներն. յուլիս 30ին ի Տարենտօն պիտի միանայ միւս երկու նաւային բաժիններուն հետ։

—Մասուայի կողմը գործուած զեղծումները քննելու պաշտօնով դրկուած մանաժողովն իւր տեղեկագրով թէեւ կը մեղմացնէ ծանուցեալ կարգ մը բռնութեանց ծանրութիւնը, բայց կը հաստատէ Լիվրակի տեղակալին պատասխանատուութիւնը եւ կ'եզրակացնէ թէ պատասխանատու են այն զօրավարք եւս որք նոյն պահուն ի Մասուա հրամատարի պաշտօնը կը վարէին։ Ինչպէս կը յիշուի, Լիվրակի ամբաստանուած է չդատուած կասկածելի մարդիկ ձեռքի տակէ սպաննել տալուն համար ի Մասուա, բայց կ'ըսէ թէ իր մեծերուն հրամանաւ էր։

ԱՒՍՏՐԻԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

Աւստրիոյ պաշտօնաթերթը կը հրատարակէ արտաքին գործոց նախարարութեան մէկ հրամանագիրն որ, աւստրո-հունգարական հպատակաց իրաւանց պաշտպանման համար, միայն իրաւագէտ խորհրդականներ կը կարգէ Կ. Պոլսոյ, Սելանիկի եւ Զմիւռնիոյ հիւպատոսարանաց մէջ։

Ըստ այս հրամանագրի իրաւագէտ խորհրդական կարգուած են՝

Կ. Պոլսոյ համար՝ Պ. Պ. Ատլէր եւ Ֆերրի փաստաբանք, Սելանիկի համար՝ Պ. Սալէմ եւ Զմիւռնիոյ համար՝ Պ. Փափամիխալի։

ԶԱՆԱԶԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

Անցեալ չորեքշաբթի Մէքքէի մէջ հնտախտի 33 դէպքեր պատահեցան։

—Լիսպոնէ կը հեռագրեն թէ օտար ցորենի մաքսատուրքը քիլոկրամն եօթը րէյսի իջեր է։

—Վիլհէլմ կայսրն երէկ իրիկուն Պերկէն (Նորվեկիա) հասաւ. գերմանական հիւպատոսին այցեց. իրիկուան մեկնեցաւ։

—Հինգշաբթի օր, Սթոքհոլմի մէջ, Շուէտացի սպայք մեծ հացկերոյթ մը տուին ֆրանսական նաւատորմին սպայից. Վերժէն ծովակալը բաժակ պարպեց ի պատիւ նախագահ Պ. Քառնոյի, ֆրանսական դեսպանն Օսկար թագաւորին կենաց բաժակ առաջարկեց. Ժերվէ գործակալը խմեց ի զարգացումն շուէտական նաւատորմին. Նաւամատոյցին վրայ խռնեալ բազմութիւնը ջերմագին աղաղակներով ողջունեց ֆրանսացի սպաները։

—Ցունաստանի Նախարարաց Խորհուրդն որոշեց Քոբաիսի լիճը ցամքեցնել ստանձնող ընկերութիւնն ենթարկել 1 միլիոն 550 հազար ֆրանքի ամբողջական տուգանքին, զոր նախատեսած է պայմանագրութիւնն, եթէ որոշեալ պայմանաժամուն մէջ չաւարտի յիշեալ լիճը չորցնելու եւ մշակելի հողի վերածելու գործը։

—Սոֆիայէ կը հերքուի այն լուր թէ ելմտական նախարար Պելչեֆի գերեզմանին վրայ արձանագրութիւն մը գտնուեր է։ Նմանապէս կառավարական աղբիւրէ կը հերքուի Պ. Սթամպուլովի տան մէջ երեք զինեալ անձերու ձերբակալուած լինելը։

—Աւստրիոյ, Գերմանիոյ եւ Իտալիոյ միջեւ առեւտրական դաշնագրի բանակցութիւնք յետաձգեցան, մինչեւ Աւստրիոյ եւ Զուիցերիոյ միջեւ բանակցութեանց վերջանալը։

—Պիզմարք իշխանն ու իշխանուհին ուրբաթ օր մեկնեցան Ֆրէտրիխսրուհէէն ի Շէօնհաուզէն, ուստից մէկ քանի օրէն պիտի երթան ի Քիսինկէն։

—Նիժնի Նովկորոտի (Ռուսիա) նահանգին գաւառական քաղաքաց ներկայացուցիչք արտասովոր գումարման մը մէջ որոշեցին մշակութեան համար 8.200.000 ռուպլի փոխառութիւն մ'ընելու արտօնութիւն խնդրել կառավարութենէն։

—Փորթուկալի փոքրիկ գահաժառանգն հիւանդ է։

ԱՅՍ ՕՐՈՒԱՆ

ՅՈՒԼԻՍ 19 ԹՈՒԱԿԱՆԱՒ

ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

Ֆրանսայի Երեսփ. ժողովն ընդունեց մաքսային օրինագծին վերջին յօդուածները, մանաւանդ ինչ ինչ ապրանաց առժամանակեայ ընդունելութիւնը վաւերացնող յօդուածը. 10ի դէմ 387 ձայնիւ քուէարկեցաւ մաքսային օրինագծին ամբողջութիւնը. Պ. Քավէնեաք կը ներկայացնէ ելմտացոյցի ընդհ. տեղեկագիրը։

—Երեսփ. Ժողովը մերժած լինելով վիճաբանել 600,000 ֆրանքի վարկին վրայ, զոր խնդրած էր Պ. Ֆրէսինէ, ընդլայնելու համար բազմարուեստեան վարժարանը, գրոյց կը շրջի թէ Պ. Ֆրէսինէ մտադիր է հրաժարիլ. Նիստն յետաձգեցաւ. Նախարարք ի խորհուրդ գումարուեցան խորհրդարանական պալատան դահլիճներէն միոյն մէջ. Պ. տը Ֆրէսինէի պաշտօնակիցք կը ջանան ետ կեցնել իւր որոշումէն՝ ըսելով թէ Երեսփ. Ժողովոյ այս մերժումն անվստահութեան հանգամանք չունի. Խորհրդարանական նստաշրջանը փակեցաւ։

ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

Մանչեսթըրի ջրանցը բանալու գործածուող վայրաշարժ մը եւ տասն մէկ վակոններ իրենց գտնուած թումբէն գործաւորաց բազմաթիւ խումբի մը վրայ ինկան. ցայս վայր տասն մէկ մեռեալներ հանեցին. վիրաւորեալք բազմաթիւ են։

—Լոնտոնի ամենէն հին ցորենի վաճառատուներէ մին՝ Էտուարտ Կրիբըր եւ Որդիք, իւր վճարումները դադրեցուց. պարտքն է մօտ 500,000 անգլ. ոսկի. յուսալի է որ յաջողի հաշուեյարդարութեամբ փակել իւր գործերը։

ՌՈՒՍԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

Գազանի գաւառային ժողովն որոշեց պետութենէն հինգ միլիոն ռուպլի փոխ առնել՝ ցորեն հայթայթելու համար չքաւոր գիւղացեաց, եւ խնդրել պայմանաժամ մը տրոց վճարման համար։

—Քերսոնի եւ Պեսարապիոյ նահանգաց մէջ ձմեռնային ցորենի հունձքն յուսացուածէն առատ է։

ՀՈՒՆԳԱՐԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

Հունգարիոյ Երեսփ. ժողովոյ մէջ երկրագործական նախարարն յայտարարեց թէ գերման եւ զուիցերեան կառավարութեանց ծանուցած է թէ արջառախտն անհետացած է Հունգարիայէն մայիս ամսէն ի վեր, ուստի պէտք է բառնան այն արգելիչ միջոցներ զորս դրած էին հունգարական ղուարին ներմուծման դէմ. Զուիցերիա այս մասը հրամաններ տուաւ. Գերմանիա դեռ չպատասխանեց. Նախարարը կը յուսայ կարգադրել այս խնդիր աւստրո-գերման պայմանական (անասնապահական) պայմանագրոյն բանակցութեանց առթիւ։

ՊԱՏԱՆԻ ԹԱԳԱՒՈՐԻՆ ՊՏՈՅՏԸ

Ըստ պաշտօնական յայտագրոյ, Սերպիոյ Թագաւորը Ռուսիա պիտի ժամանէ յուլիս 17|29ին. Նախ ի Մոսկուա պիտի այցելէ Կեդրոնական Ասիոյ ցուցահանդէսը. Փեթերհօֆի կայսերական պալատը ժամանելուն, կայսրանին մէջ պիտի ընդունուի Զարին եւ մեծ դուքսերուն կողմէ. Հանդիսական հացկերոյթ նոյն օր. Հետեւեալ օրը, կայսրուհւոյն անուան տօնին առթիւ, Ալեքսանդր Թագաւոր աւանդական Թափօրին մէջ իւր թեւը պիտի առնու զԿայսրուհին եւ Զարն ալ իւր թեւը պիտի առնու Ցունաստանի Թագուհին. Երեկոյին երկրորդ հանդիսական ճաշ, լուսավառութիւնք, հրախաղութիւնք. Հետեւեալ օրերը պիտի այցելէ Փեթերսպուրկ, Քրոնշթատ եւ շրջակայքը։

ԴՐԱՄԱԿԱՆ

ՂԱԼԱԹԻՈՅ ՊՈՐՍԱ

Ղալաթիա 8 Յուլիս

ԸՆԹԱՑԻԿ ՓՈԽԱՆԱԿԱԳՐՈՑ

3 ամիս Լոնտոնի վրայ		108 7/8
3 » Բարիզի »		23 25
Օսմանեան Ֆօնսօլիտէ		
[illegible] (Միութ. Օ. Սերի)		— —
[illegible]	»	— —
[illegible]		20 07
[illegible]	»	20 08
Թոմպիլոթէ Օսմանիէ երեք երեկոյ		79 15
» » ժամ 5ին		79 12
ԸՆԹԱՑԻԿ ԱՐԺԷԹՂԹՈՑ		
Փոխառութիւն	A. Սերի	43 5/8
»	B. »	23 3/4
»	C »	20 07
ԲԱԺՆԵԹՈՒՂԹՔ		
[illegible]	Աշխ. Լր	5
[illegible]	Օսմ. »	8 36
[illegible]	» »	5 30
[illegible]	» »	4 26
Ռեժի	» »	15 12
Թրամուէյ	»	590
Բաւժէլիի երկաթուղի	Ֆր	71 1/4
Բաժնեթուղթ Լավիրօլի. Գ. Ե.		151
ԸՆԹԱՑԻԿ ԴՐԱՄՈՑ		
Օսմանեան ոսկի	ղրշ.	100
20 ֆրանքնոց	»	87 1
Անգլիական ոսկի	»	109 36
Մարք (գերմանական ոսկի)	»	106 20
Իմբերիալ	»	89 20
Ֆլորին	»	51 10
[illegible]	»	8 34
Մէճ. արծաթ. (առաջ)	»	108
Հինգնոց	»	103
Մեծիտիէ	»	101
Թասֆիյէ	»	19 20
Տահվիլ Ղալաթիոյ Ռախիմիէ	»	7
Ռէսօր Փօնսօլիտէ	»	40
» Ռեժիի	»	36
» Օսմանիէի	փարա	7 1/2
Տէրօր Երկաթուղիի	սանթիմ	40

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՊՈՐՍԱ

Բարիզ, 18 Յուլիս, ժամ 3 վայր. 20 երեկոյ

Ֆրանսական Ռանթ 3 %	95 17
» 4 1/2 %	105 85
Օսմանեան Ֆօնսօլիտէ Սերի Դ.	18 72
Օսմանեան Երկաթուղի	71
» Ռէժիի բաժնեթուղթք	355
Պանք Օթոման	571 25
Սօսիէթէ ժենէրալ	— —
Գրէտի Լիօնէ	805
Իտալական Ռանթ 5 %	91 15
Եգիպտական 5 % (1884)	424
[illegible] (1890)	421 25
[illegible]	488 75
[illegible]	777 50
[illegible]	455 (*)
[illegible]	567 50
[illegible]	650
Օսմանիէ (Օսմանեան քօնսոլիտէ)	370
[illegible] վրայ	25 25

Լոնտոն, 18 Յուլիս, ժամ 6 վայրկ — երեկոյ

Անգլ. Ֆօնսօլիտէ	95 1/4
Օսմ. » Սերի Դ.	18 7/16
» » Ա.	43 5/8
» » Բ.	23 3/4
» » Գ.	18 7/16
Փոխառութիւն 1877	— —
Պանք Օթոման	12 11/16
Եգիպտական միացեալ (Իւնիֆիէտ)	96 1/2
» Արտօն. (բրիվիլեժէ) 1890	92
Իւօ Թէնիօ	22 1/2
[illegible]	102 3/4
Իտալական 5 %	85 1/4
[illegible] »	64 1/2
[illegible] 1890	97 7/16
Ալղերի երկաթուղի	22
Գասապայի երկաթուղի	16 1/2
[illegible]	25 475

Վիեննա, 18 Յուլիս, ժամ — վայր —

Օսմանեան երկաթուղի	34 10
» [illegible] բաժնեթուղթք	162 75
[illegible] Լոնտոնի վրայ	117 75
» Փարիզի »	46 52

Պերլին, 18 Յուլիս, ժամ — վայր —

[illegible] Լոնտոնի վրայ	20 30
» Փարիզի »	80 20
Ռուսաց Թղթադրամ	222 75
Օսմանեան երկաթուղի	72 60
Օսմանեան ֆօնսօլիտէ Սերի Դ.	18

ԲԱՐԻԶ ԲԹԻԹ ՊՈՒՐՍ

Բարիզ, 18 Յուլիս, ժ. 4 վ. 45 երեկոյ

Ֆրանսական Ռանթ 3 %	95 17
Օսմանեան քօնսոլիտէ Դ.	18 72
Օսմանեան երկաթուղի	71
Օսմ. Ռէժի	353 75
Բրիօրիթէ Թիւրք	421 25
Օսմ. Մաքս. արժէթուղթ	452 50
Պանք Օթոման	571 25
Իւօ Թէնիօ	567 50

ՏԱՃԿԱՀԱՅԵՐԻ
ԿՐԹԱԿԱՆ ԳՈՐԾԸ

Դ.

ԾՐԱԳԻՐՆԵՐՈՒ ԿԱԶՄՈՒԹԻՒՆ

Անցեալ յօդուածին մէջ մենք տեսանք, որ «եթէ կուզենք մեր ազգի կրթական գործը բազմադարեան տաղտկալի պատահականութեան ճիրաններէն ազատել», նախ պէտք է գիտակցաբար նախագծել ուղղութիւն տալ։ Իւրաքանչիւր քիչ թէ շատ զարգացած մարդ կասէ, որ ոչ մի գործունէութիւն աշխարհիս երեսին որոշ արդիւնք չէ կարող յառաջացնել, եթէ նա հաստատուն ու պարզ ծրագիր չունի։ Արդ, ի՞նչ արդիւնք կարող էինք սպասել մեր կրթական գործէն, եթէ մինչեւ հիմայ մեր ոչ միայն գաւառական վարժարանները որոշ ծրագիրներ չունին, այլ եւ նոյն իսկ Պոլսի հայկական իւրաքանչիւր թաղային վարժարանն իւր տարբեր ծրագիրն ունի։ Միթէ հայաբնակ իւրաքանչիւր գիւղ, քաղաք եւ թաղ իւր կրթական զատ ուղղեցոյցը՞ պէտք է ունենայ։ Բնականաբար հարկադրուած պէտք է լինինք տեղական պահանջներն ու նիւթաւոր միջոցներն ի նկատի ունենալ, սակայն անհնար է այս գործը կարգի կանոնի տակ դնել, եթէ ծրագրներ միակերպութեան չվերածենք, մանաւանդ որ պահանջների միակերպութիւնն աւելի զգալի է։ Սորա համար հարկաւոր էր գաւառական քաղաքների եւ գիւղերի մէջ գործող փորձառու անձնաւորութիւններ (տեսուչներ) մայրաքաղաքը հրաւիրել եւ ժողով կազմել՝ այլ եւ այլ կողմերի կրթական պահանջներին ի մօտոյ տեղեկանալ եւ ըստ այնմ նորանց զանազան դասակարգերի վերածելու համար։ Քանի որ խօսքը դեռ հանրակրթական վարժարանների մասին է, ուրեմն դեռ ծրագրներէն դուրս պիտի մնան արհեստ, երկրագործութեան եւ այլ զուտ մասնագիտական ուսմունքները։ Այսպէս՝ մենք տեղեկանալով մեր ժողովրդի բազմակողմանի պահանջներին՝ վերջապէս պիտի կարողանայինք 3 կամ չորս կարգի ուսումնարանների պէտք զգալ. առաջնակարգ ուսումնարաններ 9 դասարաններով մայրաքաղաքի մեծ թաղերի եւ Թուրքիայի մեծ քաղաքների մէջ, երկրորդական ուսումնարանները 7 դասարաններով քաղաքների մէջ, եւ երրորդական ուսումնարաններ 5 դասարաններով գիւղերի մէջ։ Ինչպէս կերեւի, մեր գիւղական վարժարանները դեռ 3 դասարանեան ծրագրի պէտքն աւելի պիտի զգան։ Մինչեւ որ դասարանների թիւը չորոշուի, անհնարին է թէ ուսմունքների տեսակներն ու սահմանները ծրագրելը եւ թէ նորանց համապատասխան դասագրքեր կազմելը։ Մինչեւ հիմայ մենք ունինք բազմաթիւ քանակութեամբ ընթերցարաններ եւ այլ դասագրքեր, բայց ի՞նչպէս են նոքա կազմած, նորանց հեղինակներն ինչ ծրագիր կարող էին աչքի առաջ ունեցած լինել՝ նիւթերն ընտրելու եւ դասաւորելու ժամանակ. նոքա ո՞ր աստիճան զարգացման տէր աշակերտներ էին ի նկատի ունեցած՝ այս կամ այն գիրքը գրելու ատեն. Ո՞վ կարող է այս հարցերին պատասխանել։ Կրկին պատահականութիւն եւ անորոշութիւն եւ ահա՛ մենք կը տեսնենք Աստուածութեան, տիեզերքի, սիրոյ եւ այլն խնդիրների մասին, յօդուածներ մանուկների ձեռքը տուած։ Մենք անձամբ ականատես ենք եղած այս երեւոյթների՝ մայրաքաղաքէն եւ գաւառներէն չարունակ եկըւոր աշակերտներ քննելով։ Մենք դեռ կը վերադառնանք այդ դասագրքերի քննադատութեանը՝ ցոյց տալու համար թէ նորանց մէջ որքան բան կայ հասկանալու եւ որքան անմիտ եւ անպատեհ գրութիւններ, որոնց հասկանալը ոչ միայն անօգուտ այլ եւ վնասակար է։ Առ այժմ մենք ուշադրութիւն դարձնենք այն տխուր երեւոյթին, որ ծրագրների բացակայութեան շնորհիւ կեդրոնական Ուսումնարական խորհուրդը թէեւ այս կամ այն դասագրքի գործածուելու համար արտօնութիւն կուտայ, սակայն նշանակել չէ կարող թէ ո՛ր կարգի եւ որ դասարանի մէջ կարող է նա գործածելի լինել. Ընտրութեան իրաւունքը մնացած է այս կամ այն տեսչի, այս կամ այն ուսուցչի կամայականութեանը, որոնք յաճախ սեպհական դասագրքեր ունենալով (կամ իրենց բարեկամը) տասնեակ տարիներ միայն իրենց գրածները կը տեսնեն։

Եթէ մենք կարողանայինք նախ հանրակրթական առարկաների ծրագրները որոշ աստիճանների տակ դնել, այն ժամանակ, դժուարութիւն չպէտք է ունենայինք, նայելով տեղական հանգամանքներին՝ մի կամ երկու կարեւոր օտար լեզուները նշանակելը։

Գալով գործնական գիտութեանց եւ մասնագիտութեանց՝ ի հարկէ նրանք ամենքլաւ կարող էին յառաջանալ նոյն նպատակների ծառայող դպրոցների մէջ, բայց քանի որ սա մեզ համար դեռ շատ դժուար իրագործելի խնդիրէ, մենք պէտք է հնար ունենանք այլ միջոցներով մեր նպատակներին գոնէ մասամբ հասնելու։ Տաճկահայերի քաղաքների կեանքը գլխաւորապէս առեւտրականութեան մէջ կենտրոնացած լինելով՝ այս դրամական ոյժը իւր կողմն է գրաւած ուսանող երիտասարդութիւնը եւ այս պատճառաւ դպրոցները հարկ են զգացած՝ մասնաւորապէս առեւտրական առարկաներ անցնելու։ Այս մասնագիտական առարկաները կսկսին հանրակրթական առարկաների որոշ ծրագիրը տակաւին չաւարտած, երկու նպատակներ կը խառնուին եւ երկուսն ալ անկատար կը մնան։ Նոր ծրագիրը պէտք է նաեւ որոշէր, թէ առնուազն քանի դասարան են հարկաւոր հանրակրթութեան համար, որպէս զի հնարաւոր լինէր մասնագիտութիւն անցնելու, որ ապա պիտի սկսուէր վերջին 2-3 դասարանների մէջ։

Վերջապէս գալով արհեստներին՝ մենք այնքան դժուարութիւնների չպիտի հանդիպէինք՝ նրանց գոնէ երկրորդական եւ առաջնակարգ վարժարանների մէջ՝ իբրեւ կողմնակի պարապմունք մտցնելու։ Բայց որովհետեւ խօսքը հանրակրթական ուսումնարանների մասին է, ուստի արհեստը պէտք է նպաստէր նախ ուսմունքների զարգացմանը՝ պատմական (գեղարուեստի վերաբերեալ), աշխարհագրական, բնագիտական եւ այլն առարկաներ լինելով եւ ապա նիւթականի ծառայէր։ Այնուամենայնիւ, ինչպէս կերեւայ, որովհետեւ այս նպատակին կարելի է հասնել ժողովրդի զոհաբերութիւններով, որ կ'սիրէ աւելի զգալի արդիւնք տեսնելու, ուստի մենք կարող էինք սկսիլ կազմութեամբ, ատաղձագործութեամբ եւն., նախ մի արհեստ սկսելով եւ նորա գնահատելի արտադրութիւնները վաճառելով՝ մենք կարող էինք նորա ծախսերը մասամբ լցուցանել եւ աջող հանգամանքների մէջ մի բան խնայել միւս արհեստի համար։ Աշակերտական արհեստանոցի հիմնարկութեան կարող էին ծառայել աշակերտական թատերական ներկայացումները, որոնք բաւականի արդիւնք կարող են յառաջացնել։

Ց. ՏԷՐ ՄԻՐԱՔԵԱՆՑ

Իզմիր

ՆԱՄԱԿ ԱՆԳԼԻԱՅԷ

Լիվըրփուլէ ի Չեսդըր.—Պտոյտ մը քաղաքին պարիսպին վրայ.—Խանութներու տարօրինակ դիրքն.—Մայր եկեղեցին.—Տի գետն.—Մանչ տոմասկավաճառք։

Վերջին նամակով զիրար թողուցինք Լիվըրփուլի մէջ. այժմ դարձեալ ընթերցողս ինձ ընկեր առնելով կ'երթանք նոյն քաղաքի կայարաններէն մին. բըքօսաշըրջիկի մը անտարբերութեամբ աչքերնիս չորս կողմ դարձնելով այս հսկայ եւ հոյակապ կայարանը դիտած ատեն՝ ժամանակացոյցերէն մին ուշադրութիւննիս կը գրաւէ. մի քանի րոպէէն արագ եւ հանգիստ կառախումբ մը պիտի մեկնի Չեսդըր (Chester) երթալու համար. Չեսդըրի անունն արդէն լսած ենք, հնասէրք յաճախակի կ'այցելեն անդ. լսած ենք արդէն թէ Չեսդըր Անգլիոյ ամենէն հին քաղաքն է որ առաւել կամ նուազ հաւատարմութեամբ պահած է իր հնութիւնն, Արժէր ուրեմն նետուիլ կառքին մէջ. մէկ երկու վայրկեան եւս եւ ահա ճամբայ ելած ենք ետեւնիս թողլով Լիվըրփուլն, զոր կը տեսնէինք առաջին անգամն լինելով եւ որ թերեւս պիտի ըլլար վերջինն եւս։

Լիվըրփուլէ ի Չեսդըր շոգեկառքով ժամէն քիչ մը պակաս կը տեւէ. բնութիւնը չափազանց հրապուրիչ էր, մինչ զի երբեմն կը ցաւէինք որ շոգեկառքն այնչափ արագ կը վազէր։ Չեսդըր կը հասնինք կէս օրէ իբր երեք ժամ վերջ. կայարան հասնելնուս պէս մեր առաջնորդ դրքոյկի թելադրութեամբ կ'անցնինք քաղաքին գլխաւոր փողոցներէն. մեծ տեղ մը չէ Չեսդըր այնպէս որ երկու երեք ժամուան մէջ քաղաքին մէկ կարեւոր մասն տեսած կ'ըլլանք։

Չեսդըր պարսպապատ անուանի քաղաք մ'էր անցեալոյն մէջ. քաղաքը ցայսօր ամբողջովին շրջապատեալ է պարիսպով. պարիսպէն դուրս եւս տարածուած է այժմ քաղաքն, զի ներկայ ժամանակիս մէջ ամէն ատենէ աւելի յանդուգն են մարդիկ եւ կը հաստատեն բնակարաններ ո՛ւր որ կամին։ Քաղաքը շրջապատող պարիսպն արդարեւ խիստ լաւ վիճակի մը մէջ է, եւ այժմ կը ծառայէ իբրեւ նշանաւոր տեղ մը զբօսնելու եւ շրջագայութեան. փողոցի մը ծայրի սանդուխներէ վեր ելնելով կը հասնինք պարիսպին վրայ՝ ամբողջը չկորած շըրջանն ընելու համար։ Շրջագայելու համար խիստ ընտիր է եւ հովասուն անց մը արդարեւ. խաղաղիկ վայր մը. Հոս հոն միայն քանի մը այցելուներու կը հանդիպինք։ Պարիսպին վերը ամբողջովին պատրաստուած է փողոցի մը պէս մաքուր եւ տափարակ քարայատակով։ Քառորդ ժամու մը չափ այս պարիսպին վրայ քալելէ վերջ կը հասնինք աշտարակի մը առջեւ, ներսը կան հնութեանց մի քանի բեկորներ. ներս մտնելու համար բենի մը կը վճարենք։ Արդ քանի որ գնաց աշտարակին ներսը հնութիւնները քննելով կը զբաղինք, անօգուտ չըլլայ թերեւս քանի մը խօսք ընել Չեսդըրի պատմական հնութեանը վրայ։

Հին քաղաքաց նման Չեսդըրի նախնական պատմութիւնն բնականաբար անորոշութեան մէջ թաղուած է։ Ոչ ոք սակայն կրնայ կասկածիլ թէ Չեսդըր հռովմէական քաղաք մը եղած է ժամանակին։ Հռովմայեցիք թէեւ համեմատաբար կարճատեւ բնակութիւն մը ունեցան այս կղզւոյն մէջ, այլ իրենց ետին թողած հետքեր անվիճելի են։ Զարմանալի է այս արդարեւ. դարերէ վերջ դեռ հնախոյզք կը գտնեն տուներ, շէնքեր եւ քաղաքներ թաղուած հողին տակ, որոց ճարտարապետք եղած են հին Հռովմայեցիք։

Հռովմէական նշխարներու կը հանդիպինք աստ ամէն կողմ եւ եթէ Անգլիոյ մնացեալ բոլոր հին քաղաքաց մնացորդք չըլլային, Չեսդըր ինքնին բաւական ըլլար թերեւս համոզել զննախոյզը թէ Հռովմայեցիք տիրած են այս կղզւոյն եւ կառուցած են ու կառավարած քաղաքներ, որոց տեղ այժմ կը կանգնին Անգլիական բնակարաններ։ Ոմանք կը կարծեն թէ Չեսթըր Յուլիոս Կեսարի ատեն հռովմէական իշխանութեան տակ էր, իսկ ըստ այլոց (որ եւ աւելի հաւանական կը թուի) կէսարէ իբր տարի մը վերջ միայն հռովմէական վրանն կանգնեցաւ Չեսդըրի այժմեան դիրքին վրայ։ Շատ որոշ պատմութիւն մը չենք գտներ այս ժամանակամիջոցն լուսաբանող։ Ասկէ վերջ կուգայ Չեսդըրի դժբաղդութիւնն. 1642ին սեւ եւ տխուր էջ մը կը բացուէր Չեսդըրի պատմութեան մէջ։ Զօրյոններու ատենի ծանօթ ներքին պատերազմներու միջոցին մեծ դեր մը ունեցաւ Չեսդըր։ Այս աշտարակին վրայ կանգնած Չարլս առաջին կը դիտէր իր բանակի պարտութիւնն, որ եւ մասամբ վճռեց երկրին ապագան։ Այս աշտարակէ դուրս ելլելով պարիսպին վրայ կը շարունակենք մեր պտոյտը մինչեւ որ քանի մը վայրկեանէն դարձեալ կը հասնինք ուրիշ աշտարակի մը առջեւ. հոս եւս կը մտնենք, թէեւ չենք սպասեր տեսնել շատ բան։ Տեսակ մը սնափառութիւն կը զգանք կարծելով գտնուիլ անդ ուր թագաւորք եւ նշանաւոր զօրավարք հաւաքուած են ժամանակին. եւ այցելուին համար տեսակ մը սփոփանք եւ ուրախութիւն ունի հաւատալ թէ իր կոխած տեղերն պահած են Հռովմայեցւոց եւ անցեալ սերնդեան ոտից հետքերն։ Այս երկրորդ աշտարակ գրեթէ բոլորովին յար եւ նման է առաջնոյն. երկուքն ալ կառուցուած են պարիսպին անկիւնը եւ երկուքն ալ այժմ կը ծառայեն իբրեւ թանգարան հնութեանց։ Սոյն աշտարակաց մէջ հաւատարմաբար պահուած են տեղական հնութիւններ։ Բոլորովին անակնկալ էր ինձ համար տեսնել մարդկային գանկ մը հնութեանց քովը առանձին սեղանի մը վրայ. հարկ չկայ ըսել թէ մեծ հետաքրքրութիւն կը զգանք այս գանկին եւ շուրջը գտնուած հնութեանց միջեւ կապակցութիւն մը գտնել. նորէն կը դիմենք մեր օգտակար դրքոյկին եւ անկէ կը ստանանք հետեւեալ բացատրութիւնն.— զօրքի մը գանկն է եղեր այս որ պատերազմի մը մէջ գնդակով մը զարնուեր է գլխէն. այդ բարեբաղդ զօրքը սակայն չէ մեռեր իսկոյն. տարիներ ապրեր է ադկէ վերջը կատարելապէս առողջ վիճակ մը ունենալով. մահուանէն վերջը գանկին մէջ տեղաւորուած կը գտնուի հրացանի գնդակն, ապա եւ այսօր իբրեւ հետաքրքրական բան մը գանկն ու գնդակն ի տես դրուած են, մինչ գանկին որպէս եւ գնդակին տէրոջ յիշատակութիւնն իսկ չկայ։ Պարիսպին մէկ մասէն տեսարանն «սքանչելի» է չըսակը։ Տի-Dee գետն կանցնի պարիսպին ճիշդ քովէն որով եւ անշուշտ ընտիր խրամատ մը դերն կատարած է ատենին. այժմ սակայն գետին վրայէ ձգուած են կամուրջներ, որոց մէջէ կ'արժէ յիշել կախեալ կամուրջն։ Ժամուան մը հաճելի պտոյտով կարելի է նաեւ տեսնել եւ դիտել մօտակայ նշանաւոր տեղերն եւ մնացորդներն. քաղաքին նկատմամբ եւս բաւական լաւ գաղափար մը կազմէ մարդ բարձրէն պարիսպին վրայէ քաղաքին յատակագիծն որոշապէս տեսնելով։

(Մնացեալը վերջը) ԱՐՄԷՆ ԳՆՈՒՆԻ

Բնամոքով (pèpsine) հալած եզան մի հիւթը (peptone) ամենէն զօրաւոր սնունդն է. Պ. Շարօթօ կը պատրաստէ զայն մեծ չափով բոլորովին մաքուր վիճակի մէջ, որով արժանացած ի Պ. Բաւմէօռի լապօռաթուառի մատակարար տիտղոսին. Այս սնունդն է որ Շարօթօի Բերթօնի գինին կը պարտի իւր ընդհանրացումն իբր սնուցիչ տկարներու, անարիւններու, նորոգողներու քաղցրամիզեաններու եւ ամէն անոնց որք զուրկ են ախորժակէ, զզուած են կերակուրէ կամ անկարող են տանիլ զայն ծանր հիւանդութեանց պատճառաւ։

ԲԱՐԻԶԻ ԱԿԱԴԵՄԻԱՅԷՆ
ՈՒՍՄԱՆՑ

Նշանաւորութեան մրցանակ ստացած

ՏՕՔԹ. ԳՐԻԳՈՐ ԷՖ. ՃԻՎԱՆԵԱՆ

Բարիզի Սէնթ Ան, եւ Սէն-Մօրիս, հռչակաւոր մեծ հիւանդանոցաց մէջ բըժշկական պաշտօն վարած է. Ետ բազմամեայ փորձառութեան Կ. Պոլիս վերադարձած եւ իւր բնակութիւնը հաստատած է Բերա Գալյօնճի Գուլլուք, Մարկարիթ փողոց թիւ 4 տունը, ուր ամեն օր չորեքշաբթի, հինգշաբթի եւ ուրբաթ օրերը կ'ընդունի իրեն դիմող հիւանդները առաւօտները ժամը մինչեւ 6. կը դարմանէ մասնաւորապէս ջղային հիւանդութիւններ, ինչպէս նաեւ մորթային (վէքէմ, կէզուիկ եւ այլն). եւ գլխու վրայ եղած հիւանդութիւնները (աչքի, կոկորդի, ուղեղի եւն). ծննդական գործարանաց հիւանդութիւնները. կը դարմանէ նաեւ ամեն տեսակ վէրք եւ վիրաբուժական ամեն տեսակ գործողութիւն կը կատարէ։

Հինգշաբթի օրերը ձրի կը դարմանէ կարօտ հիւանդները ժէն 6։

3—3

ԾՈՎ ՄՏՆԵԼՈՒ ԵՂԱՆԱԿԸ

Անշուշտ այս եղանակիս ամենէ աւելի պէտք կ'զգացուի [illegible] [illegible] վերաբերեալ ապրանաց, որոց ամենաընտիրը գնելու համար դիմել Սէլվաճեան նոռաւաստատ վաճառատունը, ի Գալաթաճըլար Պաշի Սէրէթճի խան վարի յարկ թիւ 16, ուր պիտի գտնէք նաեւ Պրուսական ապրանաց ճոխ հաւաքածոյ մը հարսնեկան օժիտներու եւ այլ պիտոյից յատուկ։

Սելվաճեան ժամացոյցի վաճառատունն եւ Մահմուտ-Փաշայի գլուխ թիւ 3, ամեն ճաշակի եւ ամեն քսակի յարմար ոսկի, արծաթ, եւ նիքել ժամացոյցներ մեծ եւ փոքր քանակութեամբ կը ծախուի որոց գներէն կրնան ՄԵՆԱՊԷՍ օգտիլ ժամացոյցի առեւտուրով զբաղող վաճառականք, յանձնառուք եւ արգոյ հասարակութիւնը։

4—20

ՏՕՔԹԷՕՐ
ԳԱՍՊԱՐԵԱՆ
ՄԱՍՆԱՒՈՐ ԴԱՐՄԱՆ
ուղեղի, ողնածուծի եւ բովանդակ ջղային դրութեան վերաբերեալ ախտից
Ամեն օր, յետ կէսաւուր 23
ի Բերա Պէքքար փողոց թիւ 9

ԱԶԴ

Պ. Բալֆօրուլօ եղբարք պատիւ ունին ծանուցանել հասարակութեան թէ՝ իրենց նորաձեւութեան վաճառանոցը փոխադրած են ի Բերա, Մեծ փողոց, թիւ 345, Պոն-Մարշէի դիմաց. Այս առթիւ ամեն տեսակ նիւթոց վրայ կարեւոր զեղչեր կատարուած են։

19—25

ՍԿՈՏԻ ՄՕՒՈՒԻ ՁԿԱՆ ՕՇԱՐԱԿ

Կ. Պոլիս, 25 սեպտ. 1889

Պարոնայք Սգոդ եւ Պօուն,

Յորժէ հետէ սկսած եմ գործածել ձեր Սգոդի Օշարակը, միշտ լաւ արդիւնքներ ունեցայ մանկանց խուլային եւ անարիւնութեան հիւանդութեանց քանի մը դէպքերու մէջ։

Իմ կարծիքս է թէ այս համեղ եւ յաջող պատրաստութիւնը միշտ նախամեծար համարուելու է Մօռիւ ձկան իւղէն եւ կըլյանձնարարեմ զայն։

ՏՐ. Ա. ԱՆՏՐԷԱՏԷՍ
Նախկին բժիշկ Օսմանեան բանակին

ԻԼԱՆ

ԽԱԶԻՆԷԻ ԽԱՍՍԱՒ ՇԱՀԱՆԷ

Խազինէի Խասսաի Շահանէ իչիւն ալընաճագ Մըըր բիրինճի իլէ բուղտէյը ճէլթինին միւնագասասընա պաշլանաճաղընտան, թալիպ օլանլարըն Խազինէի ճելիլէի միւշարիլէյհաեա կէլմէլէրի իլան օլունուր։

2 Թէմմուզ 307 3—3

ԻԼԱՆ

ԽԱԶԻՆԷԻ ԽԱՍՍԱՒ ՇԱՀԱՆԷ

Խազինէի Խասսաի Շահանէ իչիւն ալընաճագ Ինկիլիզ բիրինճի իլէ ֆուրնիյէ էքմէյի իւրպարմաչէթ մուզուրէնըն գարարը գաթիի թէհալուզըն օլունաճաղընտան բէնճշէնպէհ կիւնիւ վէրիլէճէքնէ, թալիպ օլանլարըն եէվմի մէզքիւրտէ սաաթ ալթըտան նիհայէթ սէքիզէ գատար Խազինէի միւշարիլէյհաեա կէլմէլէրի իլան օլունուր։

3 Թէմմուզ 307 3—3

PHŒNIX FIRE OFFICE

ԱՌԱՋՆԱԿԱՐԳ ԱՆԳՂԻԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ԸՆԴԴԷՄ ՀՐԴԵՀԻ

ՏԱՐԵԿԱՆ ՀԱՍՈՅԹ Անգղ. Ոսկի 1,000,000

"ՖԻՆԻՔՍ"

Հիմնեալ ի Լոնտոն յամին 1782

ՖԻՆԻՔՍ, հիմնեալ աւելի քան մի դար յառաջ, սոսկ հրդեհի ապահովագրութեան ընկերութիւն մ'է, որոյ բաժնետէրք Անգղիոյ ամենահարուստ և համարձակ գործատէրներ են՝ ունենալով անսահման պատասխանատուութիւն ։

ՖԻՆԻՔՍ ընկերութեան աշխարհահռչակ առատաձեռնութեան մի գլխաւոր ապացոյցն է 18.000.000 Անգղ. ոսկոյ գումարն զոր ցարդ վճարած է հրդեհի վնասուց համար ։ 11

ՖԻՆԻՔՍ ընկերութիւնն կ'ապահովագրէ ընդդէմ հրդեհի և կայծակի՝ կալուածք, կարասիք և ապրանք՝ յոյժ նպաստաւոր պայմանօք և [illegible] ապահովագրելոց, որք ունին լիազօր իշխանութիւն կարգադրելու անմիջապէս մեր ապահովագրելոց կրած վնասները ։

Հ. ՍՈՒԽԱՆ և ԸՆԿ. ընդհ. գործակալք Կ. Պոլսոյ, Պուլկարիոյ և Սեւ ծովու եզերաց Թիւ 11 և 12, [illegible] խան, Ղալաթիա, Աւստրիական Թղթատան վերեւ ։

HAMBURG MUNICH UNITED

ՀԱՄՊՈՒՐԿ եւ ՄԻՒՆԻԽ

ՄԻԱՑԵԱԼ

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆՔ ԸՆԴԴԷՄ ՀՐԴԵՀԻ

Դրամագլուխ	Ֆռանք 8.000.000
Պահեստի դրամ ցվերջ յունիս 1890	» 6.465.860
Տարեկան հասոյթ » » »	» 14.135.925

Ընկերութիւնքս ՓՈԽԱԴԱՐՁ ԵՐԱՇԽԱՒՈՐՈՒԹԵԱՄԲ կ'ապահովագրեն մթերանոցներ և բնակութիւններ և սոցա մէջ գտնուած վաճառքներ և կարասիներ խիստ չափաւոր սակագնօք ։

Լիազօր ներկայացուցիչ Կ. Պոլսոյ

ՖՌԱՆՔՖՕՐԹՈՒԱԶ

ԾՈՎԱՅԻՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Դրամագլուխ ֆռանք 6.250.000 Պահեստի դրամ ֆռանք 1.270.300

Ընկերութիւնս կ'ապահովագրէ շոգենաւուց և առագաստանաւուց վրայ բեռցուած վաճառքներ, ինչպէս նաև Թղթատարական և փոխադրական ընկերութեանց յանձնուած թանկագին նիւթեր և դրամ պարունակող ծրարներ խիստ նպաստաւոր պայմանօք և սակագնօք ։ Սոյն նիւթերու վրայ մեծաքանակ գումարներ կարենալ ապահովագրելու համար Ընկերութիւնս միացած է եւրոպեան 13 լուրջ ապահովագրական հաստատութեանց հետ որոց դրամագլուխն ու պահեստի դրամն է Աւելի քան 100.000.000 ֆռանք

Լիազօր ներկայացուցիչ համայն Թուրքիոյ

ԳԱՌՆԻԿ ԱՍՏՈՒԱԾԱՏՈՒՐ, Պոլիս, Պահչէ-Գաբու, Անամիատիս խան. 12, 13, 14. 16

Լ'ԷՔՕՆՕՄԻ ԷՆԹԷՌՆԱՍԻՕՆԱԼ

L'ECONOMIE INTERNATIONALE

ԽՆԱՅՈՂՈՒԹԻՒՆ, ՏՆՏԵՍՈՒԹԻՒՆ, ՀԱՐՍՏՈՒԹԻՒՆ

Ապահովագրական փոխադարձ ընկերութիւն վասն վերակազմութեան դրամագլխոյ

Հաստատեալ Գաղղիոյ Հանրապետութեան 1868 յունվար 22 հրամանագրոյն համեմատ

ԿԸ ԳՈՐԾԷ ԸՆԴ ՀՍԿՈՂՈՒԹԵԱՄԲ ԳԱՂՂԻՈՅ ՏԷՐՈՒԹԵԱՆ

Ամեն ոք գիտէ խնայողութեան կարեւորութիւնը, բայց շատ անգամ [illegible] մեր խնայած և ամբողջացած սակերն ընդունող յարմար հաստատութիւններ կը կորսնցնենք դրամագլուխ մը կազմելու առիթն և համար ու մեկ պատճառներ գտնելով մեր խնայածսակներն յամսուկս կը վատնենք ։

Փոքր գումարներով դրամագլուխ մը կազմելն ալ դժուարին և գրեթէ անկարելի է, եթէ այսպիսի ընկերութեան մը հետ մասնաւոր կապակցութիւն մը չունենանք ։

Անտարակոյս «Լ'էքօնօմի էնթէռնասիօնալ» ընկերութիւնն որուն փոքր գումարներ, այսինքն ամիսը հինգ, տասը կամ [illegible] վճարելով, ապագային մեր ձեռքը կ'ունենանք հաստատ դրամագլուխ մը ։

ԱՆՈՒՐԷՆ ՕԳՏՈՒԻՆՔ 265

Աւելի մանրամասն տեղեկութեանց ուղղել և բաժանորդագրուելու փափագողները կը հրաւիրուին դիմել ի Սիրքէճի, Հանրային պարտուց պաշտօնատան դիմացը, Կիրալէնեկեան խան, Թիւ 26 27. ընդհանուր տնօրէն Բ. ՇԷՀԻՐԼԵԱՆԻ կամ ընդհանուր քննիչ ԱՆՆԻՔՏՈՍ ԱՀԱՐՈՆԵԱՆԻ ։

EMULSION SCOTT

(ՍԿՈՏԻ ՕՇԱՐԷՆ)

ՄՈՐՈՒԻ ՁԿԱՆ ԶՈՒՏ ԻՒՂ

Հիբոֆոսֆիթով որ չունի [illegible]

Պատրաստեալ ձեռամբ ՍԿՈՏԻ և ՊՕՈՒՆԻ, ի Նիւ-Եօրք.

Կաթին չափ ախորժահամ է

Մորուի ձկան հում իւղի բոլոր յատկութիւններէն զատ, հիբոֆոսֆիթներու յատկութիւններն ալ ունի

Կը բուժէ Թոքախտը
Կը բուժէ անարիւնութիւնը
Կը բուժէ [illegible]
Կը բուժէ հազը, ցրտառութիւնները
Կը բուժէ ընդհանուր տկարութիւնը
Կը բուժէ մանկանց [illegible]

Բժիշկներէն ընդունուած է, ախորժ համ ու հոտ ունի, դիւրամարս է, և ամենէն փափուկ ստամոքսները կը տանին զայն.

Կը վաճառուի գլխաւոր դեղավաճառաց և դեղագործաց քով ։

Գործակալութիւն ի Կ. Պոլիս, ՀԱՄՄԷՐ ԵՒ ՀԻՐՇԼ 2218

THE CYCLOSTYLE DUPLICATING APPARATUS

ԸՆԴՕՐԻՆԱԿԻՉ ԳՈՐԾԻ

(ԱՐՏՕՆԱԳԻՐ ԿԷՍԹԷՆԹԸՐԻ)

Կարելի է 2000 նման օրինակներ (copie) արտադրել սեւ և անջնջելի մելանով ամեն տեսակ Շրջաբերականներու, Գրութիւններու, Նկարներու և Երաժշտութեան.

Առանց լուացքի, լոգացման, ելեքտրականութեան, քիմիական արտադրութեանց կամ անիլէններու.

Այս միջոցը դիւրին, արագ, մաքուր, գեղեցիկ և ամենէն աւելի խնայողական է.

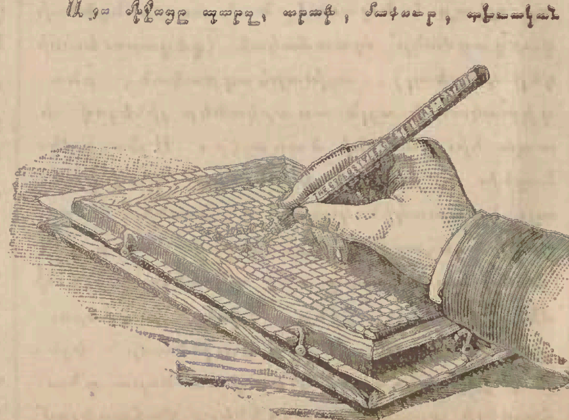

Ուրիշ միջոցներու վրայ Ընդօրինակիչ Գործիքին ունեցած առաւելութիւնքն հետեւեալներն են.

1. ԳԵՐԸՆՏԻՐ ԱՇԽԱՏՈՒԹԻՒՆ. — Բոլոր հետեւ օրինակներն սեւ մելանով կ'ըլլան և գրութեան գրոշմը կը պահուի, այս միջոցով տպուած շրջաբերական մը՝ ձեռքով գրուած նամակի մը ճիշդ նմանը կ'ըլլայ.

2. ՕՐԻՆԱԿՆԵՐՈՒ ԹԻՒՆ ԵՒ ՀԱՄԱՆՄԱՆՈՒԹԻՒՆԸ. — Այս միջոցով կը ստացուի երկու հազար հատ օրինակներ այնքան լաւ որքան առաջին օրինակներ, և վերջինը պիտի ըլլայ առաջնոյն չափ փայլուն.

3. ՊԱՐԶՈՒԹԻՒՆ ԵՒ ՏԵՒԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ. — Սովորական գրել գիտցող ամէն մարդ կրնայ նաև գրիչով գրել. Տղայ մ'իսկ կրնայ օրինակներն առնել. Ընդօրինակիչ մեքենականութիւն մը չի կայ որ աւրուի.

4. ԽՆԱՅՈՂՈՒԹԻՒՆ. — Ընդօրինակիչ գործիքին պաշտպանութիւնն աւելի աժան կ'ըլլայ քան ուրիշ միջոցի մը (« ժէլադինի » գրելէ կեան). Իւրաքանչիւր գործիքի հետ բաւական նիւթ կայ՝ վեց ամիս գործածելու համար (շաբաթն անգամ մը աշխատելով).

5. ԱՐԱԳՈՒԹԻՒՆ. — Բնագիրն այնքան շուտ կարելի է գրել որքան մատիտով (Թանձր մելանի հետ մաքրուելու պէտք չկայ) և գրութիւնը լմննալուն պէս օրինակներուն կարելի է սկսիլ. Թանաքուած գլանաձեւ մեքենայ մը մաքուր և բնիկ տպագրութիւն մը կ'արտադրէ. ժամուան մը մէջ 6 0 օրինակ կարելի է հանել. Պզտիկ ծաւալով շրջաբերական մը կրնայ գրուիլ և կէս ժամուան մէջ 200 օրինակներ առնել.

6. ՅԱՒԵԼՈՒԱԾԱԿԱՆ ՕՐԻՆԱԿՆԵՐ. — Կարելի է երկար ատեն բնագիրը մէկ կողմ թողուլ, և յետոյ ուզուածին չափ օրինակներ հանել անկէց.

7. ՍԽԱԼՆԵՐՆ ՈՒՂՂԵԼ. — Ոև է սխալ մը կարելի է ուղղել պարզապէս փթամասով քերթելով ջնջուելիք խօսքերը և անոնց տեղ գրելով ուզուած խօսքերը.

Այս միջոց [illegible] զերծ է, զորս ունին ուրիշ գրութիւններ.

Այս հռչակաւոր ընդօրինակիչ գործիքին Կ. Պոլսոյ վաճառողն է ԷՏՄԱՆՏՍ ԳԱՐՈՒԱՆԱ 2284

Անգլիական ընդհանուր մթերանոց Վոյվոտա, պահականոցին քով, կայարան Թրամուէյից, 9, և 97

ՃԵՐՄԱԿ ԱԿՌԱՆՑՆԵՐ

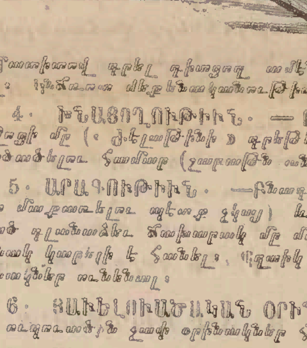

Առողջապահութիւն բերնի

ՊՕԹՕՅԻ ՋՈՒՐԸ ‖ EAU DE BOTOT

Կը պահպանէ ակռաները, կը պնդէ լնդերքը,
կը զովացնէ բերանը.

ՓՆՏՌԵԼ բուն ՊՕԹՕՅԻ ՋՈՒՐԸ

ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՄԹԵՐԱՆՈՑ՝ 17, Ռիւ տը լա Բէ, ՓԱՐԻԶ.
Ասկից առաջ՝ 229, Սէնդ-Օնօրէ
ԿԸ ԾԱԽՈՒԻ ԲՈԼՈՐ ՀՈՏԱՎԱՃԱՌԱՑ ՔՈՎ

Հարցնել նաև Պօթօյի ՎԻՆԷԿՐԸ ՏԸ ԹՈՒԱԼԷԹԸ, նրբութեամբ և բոյրովը գերազանց.

2203 Կը գտնուի ի Կ. Պոլիս, Պօն Մարշէն, 354, Մեծ փողոց Բերայի

ROYAL VICTORIA

ՄԱԶԵՐՈՒ ՎԵՐԱՆՈՐՈԳԻՉ

ԱՆՎՐԻՊԵԼԻ ԴԱՐՄԱՆ
ՄԱԶԵՐՈՒՆ, ՄՕՐՈՒՔԻՆ ԵՒ ՊԵԽԻՆ ՏԱԼՈՒ ՀԱՄԱՐ
ԻՐԵՆՑ ՈՅԺՆ ԵՒ ՆԱԽՆԱԿԱՆ ԳՈՅՆԸ

Գործածութիւնը դիւրին. Կ'արգիլէ մազերուն թափիլը. Հետզհետէ բայց ապահով արդիւնք յառաջ կը բերէ. Բնական և փայլուն գոյն կուտայ մազերուն ։ Գործածութիւնը բազմածախս չէ.

ՆԵՐԿ ՉԷ ՉԷ ԱՅՍ

փափաքեալ ազդեցութիւնն ընդհանրապէս յառաջ կուգայ 10—15 օր յետոյ

Այն անձինք որք ծանր հիւանդութիւններէ ելած են, անոնք որ մտատանջութիւններ ունին, կանայք որ կաթ տուած են և մեծ յոգնութեանց ենթակայ բոլոր մարդիկ իրենց մազերը կորսնցնելու ենթակայ են. այս պարագայից մէջ մանաւանդ ՄԱԶԵՐՈՒ ԱՐՔԱՅԱԿԱՆ ՎԻԿՏՈՐԻԱ ՎԵՐԱՆՈՐՈԳԻՉԸ կոչուած է,

ՄԵԾ ԾԱՌԱՅՈՒԹԻՒՆՆԵՐ ՄԱՏՈՒՑԱՆԵԼՈՒ

Ի Թուրքիա մեծաքանակ վաճառման համար միակ կեդրոնատեղին է ԷՏՄՈՒՆՏՍ ԳԱՐՈՒԱՆԱ, Մթերանոց անգլիական, Վոյվոտա, Թիւ 95 և 97, Ղալաթիա ։ 601

ՄՈԳԱԿԱՆ ՆԵՐԿ

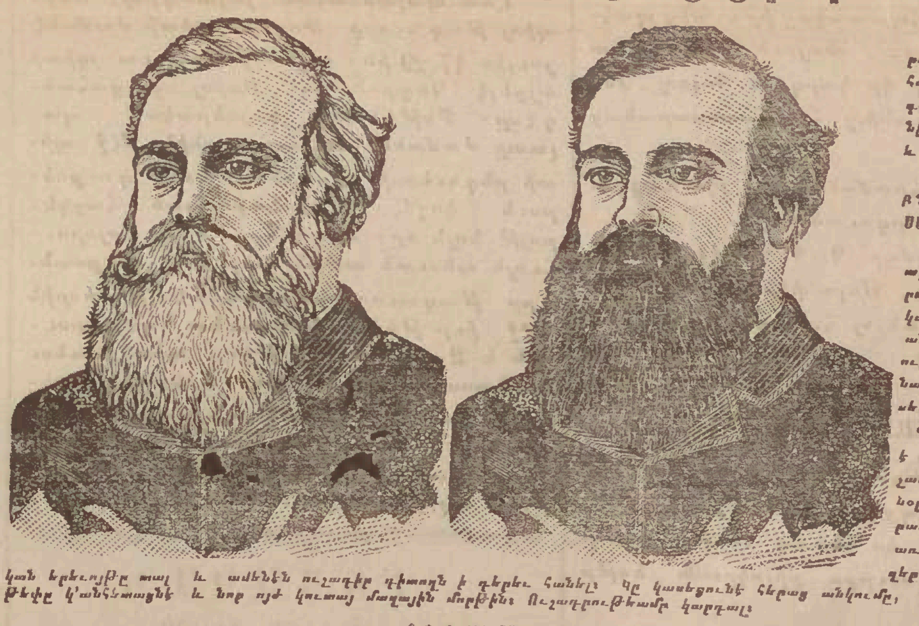

Նոր գիւտ մազերուն գոյնը փոխելու համար մէկ երկու անգամէն, առանց ուրիշ նիւթի գործածութեան և կամ լուացքի,

ՇԱԳԱՆԱԿԱԳՈՅՆ ԿԱՄ ԲՆԱԿԱՆ ԿԱՏԱՐԵԱԼ ՍԵՒ

Բաղկացեալ միայն արմատներու և բոյսերու հիւթէ։ Սպիտակ կամ կարմիր մազերն անմիջապէս կը փոխուին պայծառ շագանակագոյն կամ թանձր սեւի։

Փորձը ցոյց տուած է թէ այս ներկն ա'ռաւել գերազանց է նմանօրինակ ուրիշ պատրաստութիւններէ։ Իր առաւելութիւնն է մազերուն ամենէն բնական երեւոյթը տալ և ամենէն ուշադիր դիտողն է զերեւ հանել. Կը կասեցունէ հերաց անկումը, գլուխը կը մաքրէ թեփէ կ'անհետացունէ և նոր ոյժ կուտայ մազային [illegible] ուղղութեամբ կարգալ.

ԳՈՐԾԱԾՄԱՆ ԵՂԱՆԱԿԸ

Սրուակն երերցնել, գործածել առաջ և փոքր բանակութեամբ հեղուկէն դնել ակաւառակի մը մէջ, յետոյ բարակ պզտիկ սանտրով մը կամ այդ հեղուկին մէջ թրջած սպունգով մը թեթեւ կերպով մազերուն վրայ անցունել [illegible] մինչեւ որ հեղուկը ոգինայ ։ Բոլոր մազերը մէկ հեղլալով, [illegible] մէկ երկու գործածութեան պէտք ունին, [illegible] [illegible]

Նան. Եթէ ուզուած գոյնը ձեռք չբերուի մէկ երկու գործողութենէն ետք, գլուխը լուալու է [illegible] այս ներկին մէջ թեթեւապէս թրջած սպունգ մը, և ուզուած ազդեցութիւնն յառաջ կուգայ անմիջապէս։

ԿԵՂԾԵՐԷՆ ԶԳՈՒՇԱՆԱԼ

Միակ կեդրոնատեղի ԷՏՄՈՒՆՏՍ ԳԱՐՈՒԱՆԱ, ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՄԹԵՐԱՆՈՑ, Վոյվոտա պահականոցին քով, կայարան Ղալաթիա-Շիշլիի Թրամվէյից, Թիւ 95 և 97, Ղալաթիա ։ 2214

ԱԾԵԼԻ ՍՐԵԼՈՒ ՔԱՐ

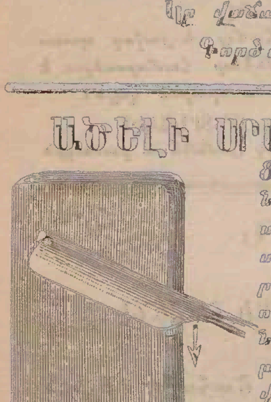

Ցարդ նմանը չտեսնուած ամենապատեհ տեսակ մ'է, որ կատարեալ երաշխաւորութեամբ կը ծախուի ի միայն Կեդրոնատեղին, Մահմուտ փաշա, Թարաքճըլար փողոց 114

ԵՓՐԵՄԵԱՆ ԵՂԲԱՐՑ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆՆ

ուր կը գտնուին նաև ամեն տեսակ ժամացոյց և գործիքներ.

COMP RUSSE

DE NAVIGATION A VAPEUR ET DE COMMERCE

ՌՈՒՍԱԿԱՆ ՇՈԳԵՆԱՒԱՑԻՆ ԵՒ ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Ճանբորդութեան երթեւեկութիւնք

Բշ. 8/20 Օտեսայի սուրհանդակ, ժամ 2ին յետ միջօրէի.
Դշ. 9/21 Ալեքսանդրիոյ ուղղակի սուրհանդակ, ժամ 5ին յետ միջօրէի. Պիրէոսի ճամբով
Դշ. 10/22 Սեւաստոպոլի սուրհանդակ, առաւօտեան ժամ 11ին.
Դշ. 10/22 [illegible] առաւօտեան ժամ 11ին.
Եշ. 11/23 Օտեսայի սուրհանդակ, ժամ 2ին յետ միջօրէի.

Ազդ. — Յունիս 9/21 էն սկսեալ [illegible] 10

ԱՄՌԱՆ ԱՌԹԻՒ

ՍԱՐՍԱՓԱՐԻԼԼԱ
[ՍԱՓԱՐՆԱ]
ՍԱՐՐԱՖԵԱՆ ԵՂԲԱՐՑ

Գարնան մէջ, երբ բնութիւնը կը վերանորոգի, մարդկային բնութիւնն ալ կը կարօտի նորոգման մը. Մաքրուիլ կը խնդրէ արիւնն, որպէս զի մարմինն ազատի պզտուցներէն, պալարներէն, ելունդներէն որք բազմաց վիզը, երեսն եւն. կը ծածկեն, և ընդհանրապէս մորթային հիւանդութիւններէն, որք յայտարարներն են արեան անմաքրութեան. Եւ այս մաքրութեան յարմարագոյն ժամանակ նկատուած է միշտ գեղեցիկ եղանակը.

Փորձով գտնուած է թէ Սափարնայի արմատն է լաւագոյն միջոց արեան մաքրութեան, մանաւանդ երբ ճարտարապէս պատրաստուած է ուրիշ 29 արմատներու հետ, ինչպէս է ՍԱՐՐԱՖԵԱՆ ԵՂԲԱՐՑ (Սափարնա) պատրաստած ախորժահամ, կազդուրիչ և ազդեցիկ ՕՇԱՐԱԿՆ ՍԱՓԱՐՆԱՅԻ.

Մէկ շիշ կը բաւէ. 16—19

Պատրաստուած են նաև միջատասպան փոշին, որ լուերը, մլուկները կոտորելու կ'ըլլայ.

Մանանխեք Սարաֆեան Եղբարց դեղատունը ի Պոլիս Սուլթան Համամ Չիչեքճի Ալիր էֆէնտի խան, Թիւ 40.

Արտօնատէր Օ ՏԱՐԱՅԵԱՆ

ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԱՐԵՒԵԼՔ ԼՐԱԳՐՈՅ

ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ

ԳԱՌԼԸՄԱՆ ԵՒ ՊԼՈՒՄՊԼԷՐԿԻ

Ղալաթիա Պէօյիւք Միլլէթ խան, միջնոյն Թղթատարատան վրայի յարկը, և ի Ջամի-ալտի Եվանճէլիսթի փողոց Թիւ 59

Այս նշանաւոր գործատունն, որ արժանաւոր համբաւ մի ստացած է ի մեզ, այժմեան նշանակալի առթիւ իւր վաճառքներու [illegible] վրայ յաւելուած մի կ'ընէ, որ ապրանք բաղմաթիւ է Ֆրանսական, Անգղիական, Գերմանական և Զուիցերական բերքերու ընտրեալ տեսակներով։

Հետեւաբար իւր բուն գործարանին ապրանքներուն վրայ այլ եւ այլ ամեն համար ամեն տեսակ [illegible], բանուածք, կերպասներ, ժանեակ, գորգ, [illegible], [illegible], շալեր, շապիկներ, [illegible], [illegible] օրիորդաց և փոքր տղայոց համար զարդարանքներ, աւելցուցած է ուրիշ տեսակ անթիւ նիւթեր բոլորն ալ ընտիր տեսակէ։

Հաստատեալ վաճառքը կը գրաւէ [illegible] այն վայելուչ և գանազան տեսակ [illegible] և ճաշակներն [illegible] [illegible] և ազնիւ, որք բոլորն ալ վերջին նորաձեւութեան համեմատ ճաշակով ու [illegible] յօրինուած են։

Յաւելուած մի եղած է նաև ապսպրուած զգեստներու պատրաստութեան նորաձեւութեան վրայ որ արդէն ծանօթ է ազնուական, և իւր ընտրանի արհեստանոցին յանձնելով կարողութեամբ գործակալներ բոլոր իւր յաճախորդները նոյն ճաշակին ու բազմաթիւ համեմատ ի գործ դնելով [illegible] ապսպրանք. Կը գտնուի նաև մինչեւ 16 տարեկան տղայոց համար ամեն տեսակ զգեստներ պատրաստ խիստ չափաւոր գներով։

Կը ծախուին մեծ և փոքր քանակութեամբ

[illegible] 8

ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻՔ

ԵՐԹԵՒԵԿՈՒԹԻՒՆ ԸՆԴ ՄԷՋ Կ. ՊՈԼՍՈՅ ԵՒ ՔԻՒՉԻՒՔ–ՉԷՔՄԷՃԷ

Սկսեալ ի 1 Մայիս (Ն. Տ.) 1891, մինչեւ յնոր տնօրինութիւն

Կ. ՊՈԼՍԷՆ ՔԻՒՉԻՒՔ–ՉԷՔՄԷՃԷ

ԹՈՒԱՀԱՄԱՐ ԿԱՌԱԽՄԲՈՑ

	6	8	10	52	12	14	16	18	20	22	24	26	28	30	32	34	36	38	40	42	44	46	48	50	
	Առաւօտ													Իրիկուն											
	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.		ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.
Կ. Պոլիս	6 00	6 30	7 15		7 50	8 35	9 ...	9 30	10 ...	10 30	11 ...	11 30	12 ...	1 30	2 ...	2 30	3 ...	4 ...	4 30	5 ...	5 30	6 ...	6 30	7 35	...
Գում-գափու	6 09	6 39	7 25		8 8	8 43	9 9	9 39	10 9	10 39	11 9	11 39	12 9	1 39	2 9	2 39	3 9	4 09	4 39	5 10	5 39	6 09	6 39	7 44	...
Եէնի-գափու	6 13	...	7 29	...	...	8 46	9 12	9 43	10 12	10 43	11 13	11 43	12 13	1 43	2 12	2 43	3 13	4 13	4 43	5 14	5 43	6 13	6 43	7 48	...
Տավուա փաշա	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...
Սամաթիա	6 19	...	7 35	...	...	8 51	9 18	9 49	10 13	10 49	11 19	11 49	12 19	1 49	2 18	2 49	3 19	4 19	4 49	5 20	5 49	6 19	6 49	7 54	...
Եէտի-գուլէ	6 23	6 48	7 40	8 22	8 18	8 55	9 21	9 55	10 21	10 55	11 24	11 55	12 22	1 55	2 21	2 54	3 23	4 23	4 55	5 26	5 55	6 25	6 55	8 ...	...
Մագրիգիւղ	6 34	6 59	8 05	8 39	...	9 06	...	10 06	...	11 6	11 36	12 05	...	2 06	...	3 04	3 36	4 33	5 06	5 39	6 06	6 36	7 06	8 11	...
Այ Ստեֆանօ	6 43	7 08	8 14	8 52	...	9 15	...	10 15	...	11 15	11 47	...	...	2 15	...	...	3 45	...	5 15	5 48	6 15	6 45	7 17	8 20	...
Քիւչիւք Չէք.	...	...	...	9 2	...	...	...	...	...	...	11 55	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	7 25	...	...

ՔԻՒՉԻՒՔ–ՉԷՔՄԷՃԷԷՆ Կ. ՊՈԼԻՍ

ԹՈՒԱՀԱՄԱՐ ԿԱՌԱԽՄԲՈՑ

	5	7	9	11	13	15	17	19	21	23	25	27	29	31	33	35	37	39	41	43	45	47	49	51	
	Առաւօտ											Իրիկուն													
	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.	ժ. վ.
Քիւչիւք Չէք.	...	...	...	7 45	...	...	...	...	...	...	...	...	12 50	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	7 06	...
Այ Ստեֆանօ	6 ...	6 50	7 18	7 55	...	8 30	...	9 30	...	10 30	11 27	...	1 ...	...	...	2 30	...	4 ...	...	5 30	5 57	6 25	6 55	7 18	...
Մագրիգիւղ	6 10	7 ...	7 29	8 06	...	8 40	...	9 40	...	10 40	11 38	12 24	1 10	...	...	2 40	3 10	4 10	4 40	5 40	6 10	6 37	7 05	7 43	...
Եէտի-գուլէ	6 22	7 12	7 44	8 18	8 28	8 54	9 26	9 53	10 26	10 53	11 53	12 41	1 23	1 53	2 26	2 53	3 24	4 24	4 53	5 53	6 23	6 52	7 16	7 57	...
Սամաթիա	6 26	7 16	7 48	...	8 32	8 57	9 29	9 57	10 29	10 57	11 57	12 48	1 27	1 57	2 29	2 57	3 28	4 28	4 57	5 57	6 27	6 56	...	...	...
Տավուա փաշա	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...
Եէնի-գափու	6 32	7 22	7 54	...	8 38	9 03	9 34	10 03	10 34	11 3	12 03	12 54	1 33	2 03	2 34	3 03	3 34	4 34	5 03	6 03	6 33	7 02	...	...	...
Գում-գափու	6 38	7 26	7 58	8 27	8 42	9 08	9 38	10 08	10 38	11 8	12 08	12 58	1 38	2 08	2 38	3 08	3 38	4 38	5 08	6 08	6 38	7 06	7 27	8 06	...
Կ. Պոլիս	6 45	7 34	8 07	8 35	8 50	9 16	9 46	10 16	10 46	11 16	12 16	1 06	1 46	2 16	2 46	3 16	3 46	4 46	5 16	6 16	6 46	7 14	7 33	8 15	...

Փոքր ծրարներն անվճար կ'ընդունուին ամեն կառախմբի մէջ, իսկ մեծ ծրարք Պոլսէն Մաքրիգիւղ կամ աւելի հեռի կայարանաց միջեւ բանող կառախմբոց մէջ միայն կ'ընդունուին. Թիւ 1 և 2 կառախումբերն ունին Ա. Բ. և Գ. կարգի վակոններ. միւս կառախումբերն ունին միայն Բ. և Գ. վակոններ ։ 1